

Čtením tohoto časopisu podpoříte K|o|n|t|o|B|a|r|i|é|r|y

1/2025

můžеш

Časopis pro ty,
kteří se
nevzdávají

KILOMETRY PRO HONZU:

Do Paříže pro pomoc

(s. 34–37)

Naše řešení inspirují k aktivnějšímu životu

Přesuny z postele na vozík, do vany, sprchy nebo na toaletu mohou být jednodušší, než si myslíte. Stropní systémy od VECOMU vám to umožní důstojně a bez námahy.

**Obrat'te se na nás a my vám
nezávazně navrhne'me řešení.**

- > Šikmé schodišťové plošiny
- > Schodišťové sedačky
- > Stropní systémy
- > Vertikální zdvižné plošiny
- > Schodolezy a rampy

Pomůžeme vám také s vyřízením příspěvku na zvláštní pomůcku s možností financování i celé kupní ceny.

vecom[®]
NAŠE ŘEŠENÍ INSPIRUJÍ

Bezplatná infolinka:
800 100 659
www.vecom.cz

Kdy najdeme odvahu?

ŠTĚPÁN BENEŠ
šéfredaktor

Rozhovor s Lucií Ovsenákovou, která se celodenně stará o manžela s diagnózou ALS (číst můžete na straně 18), mi zas a znovu připomněl velkou mezeru v sociální a zdravotní péči. „V naší republice se můžete starat o svého blízkého, jen když máte nějaký další příjem. Ti, co ho nemají, buď živoří, nebo prostě nepečují a svého blízkého umístí někam do instituce, kde je o něj najednou ze strany státu plně postaráno. Vždyť je to absurdní...“ rozhořčuje se zcela spravedlivě paní Ovsenáková a mluví tak nejen za sebe, ale za situaci tisíců pečujících po celé zemi.

Stát mluví o šetření a moderních postupech, mezi které péče v domácím prostředí s podporou návazných služeb jistě patří. V teorii jsme přeborníci, jen to tak nějak nakonec házíme na ty pečující, které však nedokážeme finančně a materiálně podpořit. Nemohu si při těchto úvahách nevybavit nejmenovaného poslance, který se neváhal do médií pochlubit, jak dobře vylobboval daňovou výjimku na šumivé vína... asi abychom měli na tu situaci nějaké – levné! – řešení.

Kdy najdeme odvahu? Kdy někdo vystoupí před kamery a fotoaparáty, narovná páteř a zcela sebevědomě řekne: „Tuto situaci vyřešíme a nezůstane to jen na papíře!“ Nejsem samozřejmě naivní, jen bych si občas rád myslel, že skutečně nastane doba, kdy se podobná témata přestanou plížit bočním vchodem a že za tohle dotyčný obdrží více politických bodů a kreditu než za to nešťastné šumivé víno...

Milí čtenáři, vítejte u prvního letošního vydání časopisu pro ty, kteří se nevzdávají! 🍷

strana 6–10

Věční studenti:

Limity začlenění do společnosti.

strana 14–17

Taxík Maxík:

Pomoc i pro seniory v Kaplici.

strana 18–21

Domácí plicní ventilace:

Systém s nonstop péčí nepočítá.

strana 26–27

Stipendia Konta Bariéry:

Příběh Davida Phama.

strana 30–33

Run and Help 2025:

O třech statečných.

strana 40–42

Podpora Konta Bariéry:

Laura a její sluchadla.

strana 48–52

Vladimír Kroc:

O cestách rozhlasovými vlnami i světem.

strana 54–57

Viděno rukama:

Umění nevidomých v Jihočeské galerii.

Běžíme za nosem

S příchodem jara startuje už tradiční charitativní projekt Konto Bariéry Run and Help. Do běhání, které pomáhá, se může zapojit každý bez ohledu na sportovní úroveň nebo počet nohou.

Letos se běží za nosem, pod patronátem atletky Lucie Neumannové a dobrovolné startovné putuje na pomoc konkrétním lidem s handicapem. Konto Bariéry vybralo Kubu, Elen a Péťu, tři děti, které se narodily bez části ruky a potřebují sportovní protézy.

Více se o nich dočtete na stranách 32–33.

CHCI TAKY BĚŽET

Foto: ANETA JAURISOVÁ, INSIGHTERS

Věční studenti

Většina vyučujících na tuzemských speciálních středních školách pro mládež s postižením si nemůže nevšimnout trendu, který se projevuje již řadu let – mnozí studenti mají tendence ve škole setrvávat a vystřídají dva i více oborů. Potvrzuje to i průzkum provedený mezi žáky Jedličkova ústavu a škol v Praze. Důvody jsou různé a problém není černobílý. Zavítali jsme do brněnského Centra Kociánka a tamních škol, abychom zjistili i jejich zkušenosti.

Text: RADEK MUSÍLEK
Foto: MILAN JAROŠ

Začít můžeme čísla ze zmíněného průzkumu. V roce 2023 se do anonymního dotazníkového šetření zapojily dvě třetiny žáků středních škol a učebních oborů v Jedličkově ústavu a školách. Čtyřicet pět procent z nich uvedlo, že v „Jedli“ navštěvuje minimálně druhou střední školu. Více než dvě dokonce dvacet procent z nich. Není bez zajímavosti, že se jedná převážně o mladé lidi s bydlištěm mimo hlavní město Prahu, tedy ty, kteří mají doma pravděpodobně hůř dostupné sociální služby a práci, než je tomu ve velkém městě. Přes padesát procent vícečetných středoškoláků sedí v lavicích na nematuritní obchodní škole, na keramické výrobě a ve škole praktické.

Všimá si podobného trendu i ředitel Centra Kociánka v Brně, Tomáš Komárek, kde sice provozují denní a týdenní stacionář i další služby pro přibližně tři sta lidí a vzdělávání není integrální součástí instituce, ovšem na školy jsou prostřednictvím svých klientů úzce napojeni?

„Když jsem na pozici ředitele nastupoval v roce 2013, už tehdy jsem

téma věčných studentů vnímal. Zdálo se mi, že dokolečka chodit z jedné školy na druhou je k ničemu. Tehdejší ředitel pražské Jedle Jan Pičman je psycholog a při jednom rozhovoru mi říkal, že žáci se specifickými potřebami vyžadují více času. Přijal jsem to a dál to v sobě moc neřešil. Popravdě řečeno, nás to v Centru Kociánka až tolik nepálí, je to primárně problém školy. Jsme sice úzce spolupracující, ale přece jen oddělení. Máme dokonce i jiného zřizovatele. Ovšem zároveň v zásadě vždy lidé s postižením potřebují nějakou rehabilitaci a sociální služby nezávisle na škole, což je naše doména,“ říká Tomáš Komárek.

VYŠŠÍ VĚK – MENŠÍ FLEXIBILITA

Zároveň dodává, že je rozdíl, co se řeší v jakém věku: „Ve čtyřiceti letech už se člověku ledacos nechce. Služby jsou, ale člověk si za nimi musí jít, být připraven chytit příležitost. Lidé obecně nemají moc rádi změny, bojí se jich. U těch s postižením to často platí ještě víc. Proto je důležité rozhodnutí zbytečně neoddalovat, pro-

tože s věkem klesá flexibilita a elán na změny. Přehnaně dlouhé studium k tomu může negativně přispívat. Je to však velmi individuální, nelze stanovit jednoznačně jasnou hranici. Osamostatňování je velké téma, kterému se věnujeme.“

Nemáme tu moc žáků, kteří vystudují více než dva obory vzdělávání. Některé obory vzdělávání to přitahují víc. Nejvíc asi tkalci, což je blízká příbuznost se šitím. Pokud dojde k takové návaznosti, tak to nám nevadí, jedná se vlastně o nástavbu, která zvyšuje uplatnitelnost absolventů na trhu práce.

Přesto určité hranice existují. Například v Centru Kociánka je to maximální věk uživatelů služeb 40 let. Tato latka byla navýšena z původních třiceti pěti, což bylo spíše k nelibosti ředitele Komárka, který to nepovažuje za příliš šťastné. On sám chtěl prosadit naopak snížení,

Tomáš Komárek
vede Centrum Kociánka
od roku 2013.

Na Kociánce mají pestrou paletu terapií.

ale se svým návrhem neuspěl. Zdá se, že současný společenský trend je spíše opačný, směřující k co největší protektivitě, tedy ochranitelství. Občasné hlasy, jestli se to trochu nepřehání, třeba i s podpůrnými opatřeními, jsou přetlačeny argumenty o nezbytné podpoře. Ta je u některých jedinců skutečně užitečná a nezbytná. Otázkou však zůstává, zda se na tomto trendu zbytečně nesvezou také ti, kterým by trocha toho „hození do vody“ prospěla. Respektive zda

jim nadmíra starostlivosti neubírá motivaci k větší samostatné snaze.

POBYTOVÉ ZAŘÍZENÍ JAKO MAMA HOTEL

Institucionální péče k tomu ze své podstaty přispívá. Má stanovený řád, režim. O mnohé je automaticky postaráno, třeba o stravování, praní, úklid a podobně. Na to se lehce zvyká každému a vede to ke zlenivění. Jakási obdoba mama hotelu, kterou rádi využívají a neradi opouštějí i mladí

lidé bez handicapu. „Neříkám, že tu všichni zůstávají do čtyřiceti, ale někdo ano, protože je to nej pohodlnější řešení, a pak pláčou, doslova... Kdybychom tomu úplně podlehlí a limity zrušili, tak nám tu časem vznikne dům pro seniory, kde už nebude místo pro nové, mladé uživatele služeb, kteří je budou potřebovat,“ vysvětluje ředitel Centra Kociánka.

Podle něj si lidé často představují, že by tato organizace měla být jakýmsi státem ve státě. Od mateřské školy až po domov s pečovatelskou službou pro seniory. Cílem však je mladé lidi co nejlépe připravit na další život a posunout je do něj dál. Tomu má u lidí s mentálním postižením napomoci třeba i projekt Z hnízda, který vede Společnost pro lidi s mentálním postižením v České republice.

TLAK RODINY

Důvody, proč studenti vrší více středních škol, spatřuje Tomáš Komárek také u jejich rodičů. „Oni někdy pořád čekají na zázrak, že se jejich potomek časem všechno naučí a půjde to pak všechno lépe. Bojí se, že si nenajde práci, takže následně zůsta-

Časté důvody, proč žáci s postižením studují více oborů vzdělání:

- Ve svém vývoji jsou často opožděni ve srovnání s intaktními spolužáky, nejsou připraveni po absolvování dvou- či tříletého oboru nastoupit do práce na otevřeném trhu.
- Žáci se po úspěšném zakončení oboru vzdělání rozhodnou pro vyšší stupeň, například z odborného učiliště jdou na střední odborné učiliště, případně dál na maturitní obor.
- Někteří žáci s určitým typem handicapu nemají rádi změny, ve škole se jim líbí a jsou spokojeni.
- Pro rodiče žáků je vzdělávání levnější variantou kvalitního programu a péče pro jejich potomka.
- Žáci i rodiče mají obavy z budoucího uplatnění. Je nedostatek pracovních míst, stejně tak chráněných a terapeutických dílen.
- Škola je vítanější alternativa oproti stacionáři.
- Odkládání osamostatnění – ať už z důvodů nedostupnosti vhodných služeb, nebo z obav o jeho zvládnutí v kontextu závažnosti handicapu.
- Komplexnost služeb v rámci jednoho (případně dvou až tří organizací).
- Snaha o prohloubení znalostí a dovedností.

Komplexní rehabilitace je nezbytnou součástí služeb.

Některým klientům se ze služeb ani nechce odcházet, vždyť v nich mají plný servis, náplň dne i zážitky.

ne sám a izolovaný doma. Práce pro lidi s těžkým handicapem určitě není dost, to je pravda, takže všichni absolventi skutečně uplatnění najít nemusí. Svoji roli jistě v některých případech hraje i otázka financí. Škola představuje bezplatný, smysluplný a kvalitní program. Osobně mi jinak nedává smysl, proč by měl člověk s těžkou parézou horních končetin studovat manuální obor," konstatuje Tomáš Komárek.

Zároveň uznává, že lidí s čistě tělesným postižením v jejich službách ubývá. Dokonce je jich prý jako šafránu a nemají tendenci zůstat příliš dlouho. Jednak se snáz osamostatní a uplatní, v další řadě jim už tak moc nevyhovuje pobyt v prostředí, kde převažují lidé s kombinovaným postižením, rozuměno tedy i mentálním. Jakkoliv to může znít drsně a nekonkrétně, i tento faktor je motivuje k dřívějšímu odchodu. „A budu-li zcela upřímný, myslím si, že recyklace takových studentů školám moc nevádí. Provokativní je to spíš u těch problematických, či řekneme náročnějších. Schopné a šikovné žáky si leckterá škola ráda udrží, někdy je totiž potřeba naplnit kapacitu.“

NÁZOR ZE ŠKOLY

Pohled školy představuje Jiřina Šafařová, zástupkyně ředitelky školy Rooseveltka neboli Střední školy F. D. Roosevelta Brno, která je na Centrum Kociánka úzce napojena. Navštěvuje ji na dvě stě žáků, a to v rámci širokého portfolia z oblasti ekonomického vzdělávání a oborů elektro, textilu, zahradnictví, brašnářství, bižuterie či

Škola představuje bezplatný, smysluplný a kvalitní program. Osobně mi jinak nedává smysl, proč by měl člověk s těžkou parézou horních končetin studovat manuální obor.

přírodních pletiv. „Myslím si, že nejde jen o problém speciálních středních škol, mládež obecně ráda odkládá vstup na trh práce, ale žáci s jakýmkoliv handicapem to mají těžší, protože hůř hledají uplatnění“, domnívá se Jiřina Šafařová.

Pokud má někdo tendenci setrvávat ve škole déle, jde mu především o začlenění. Někdo čeká raději v sociálních službách, pro někoho je levnější variantou ke stacionární výuce. Také jde o bezpečné místo, kde jsou kamarádi a vrstevníci v podobné situaci.

Pokud někdo vystřídá více škol, vedou ho k tomu různé důvody a zároveň od všeho trochu. Po základní škole se taky v patnácti letech leckdo teprve hledá, neví, čemu se přesně věnovat. „Nemáme tu moc žáků, kteří vystudují více než dva obory vzdělávání. Některé obory vzdělávání to přitahují víc. Nejvíce asi tkalci, což je blízká příbuznost se šitím. Pokud dojde k takové návaznosti, tak to nám nevadí, jedná se vlastně o nástavbu, která zvyšuje uplatnitelnost absolventů na trhu práce. Podobné je to třeba na elektu a zahradnictví u takzvaných éčkových (E) oborů, tedy odborných učilišť, z nichž pak žák nastoupí na vyšší háčkový (H) obor, tedy střední odborné učiliště. K takovému postupu šikovné žáky přímo motivujeme. Na druhou stranu nemáme nástroje, jak selektovat, kdo se má přihlásit na další studium a kdo ne. Rozhodně v určitých případech cítíme i tlak rodičů, kteří jsou rádi, že je o jejich dítě dobře postaráno. Tady v Brně nemají jinak moc na výběr, napadá mě ještě střední škola Gemini, Gellnerova a Kamenomlýnská,“ říká paní zástupkyně.

Po čtyřicítce musí odejít každý.

Někteří žáci do Rooseveltky přicházejí už z jiných středních škol. Většinou studují do dvaceti šesti. Případně odcházejí na jinou střední školu. Mezi absolventy jediného ekonomického maturitního oboru se najdou i následní vysokoškoláci. Funguje zde tranzitní program a další podpora v budoucím uplatnění. Přes různé neziskové organizace se škola snaží pomoci s hledáním práce a začleněním do dalšího života. Někdy je to však obtížné. Přibývá totiž žáků s autismem a psychiatrickými diagnózami, kteří se změnám mnohem hůř přizpůsobují.

Skutečné obavy má Jiřina Šafářová z hrozby rušení výučních listů u oborů vzdělání kategorie (typu) E. „Máme informace, že tyto E-obory vzdělání mají postupně od roku 2029 být ukončeny pouze závěrečnou zkouškou bez výučního listu. To by se rozrostl počet handicapovaných absolventů, kteří by nenašli práci a tak rozšířili počet nezaměstnaných,“ uzavírá zástupkyně. ●

Škola jako východiško

Radek Kreana se narodil s dětskou mozkovou obrnou, v jejímž důsledku má kombinované postižení. Jednak ujde i s oporou sotva pár kroků, takže se pohybuje na vozíku, ale především má celkovou těžkou slabozrakost. Souběh těchto okolností mu velmi znesnadňuje samostatné fungování i životní uplatnění. Svoji situaci donedávna řešil střídáním různých škol. Přiznává, že k budoucím perspektivám je poměrně skeptický.

Text: RADEK MUSÍLEK
Foto: MILAN JAROŠ

Mladý komunikativní muž žije se svými rodiči a strýcem v rodinném domku v Hrádku nad Nisou. Venku se pohybuje na elektrickém vozíku, ale jen po známých trasách. „Něco trochu vidím jen úplně zblízka, takže nikam nemůžu bez doprovodu, to by byl opravdový risk,“ vysvětluje Radek (35), který by se moc rád více osamostatnil, ale kromě objektivních zdravotních překážek naráží také na nedostupnost sociálních služeb, které by mu to umožnily, stejně jako

na absenci vyhovujícího pracovního místa.

STŘEDOŠKOLSKÁ ODYSEA

Základní školu absolvoval v libereckém Jedličkově ústavu, kam ho denně dovážela maminka Lenka, která si proto udělala řidičák. Když poté ve svých patnácti letech nastoupil na střední školu v téže instituci, netušil ještě, že se vydává na dráhu věčného studenta. Po vchození dvouleté praktické školy si dal rok pauzu,

Radek Kreana
se svojí
maminkou

během které ale zjistil, že zůstat doma izolovaný od společnosti vrstevníků je pro něj psychicky příliš zatěžující. Přestože si nemůže stěžovat na nezájem rodiny, která mu poskytuje vstřícné a pečující zázemí.

Proto nastoupil na dvouletou obchodní školu, po níž následovala jednoletá praktická škola. Tím vyčerpal svoje možnosti v Liberci. Jeho další štací tedy byly školy Aloyse Klára

v Praze. Nejprve tříletá keramická výroba, následně rovněž tříleté košíkářství. Nakonec si dal ještě dva roky na praktické škole v pražském Jedličkově ústavu a školách, kde skončil v loňském roce. Kdyby nenarazil na věkový limit, nejspíš by pokračoval dál. Speciální školství se všemi svými službami a především kolektivem spolužáků mu totiž poskytovalo nejlepší možnou náplň času.

HLAVNĚ NEBÝT JENOM DOMA

Nyní však neví, co dál. „Když jsem byl malý, velmi špatně jsem snášel odloučení od rodiny během dlouhých lázeňských a nemocničních pobytů. Teď bych vyletěl z hnízda moc rád, ale nejde to...“ konstatuje

Radek, který má ke všemu výše popsanému ještě občasné epileptické záchvaty. Maminka Lenka tomu rozumí, ale zároveň má pochopitelné obavy: „Vím, že mu to věčné sezení doma nedělá dobře. Dostává se až do úzkostných stavů, dvakrát jsem k němu musela dokonce volat i doktora. Jenže i kdyby si našel svůj byt, měla bych o něj hrozný strach. Byl by tam sám, což je snad ještě horší! Musela bych za ním stejně jezdit na návštěvy. A i kdyby se nějakým zázkazem podařilo ufinancovat Radkovi neustálou asistenci, není ji jak zajistit. Prostě tu žádná taková služba není... Momentálně by nejvíc potřeboval nějakou smysluplnou práci, aby se dostal mezi lidi,“ říká žena,

Když jsem byl malý, velmi špatně jsem snášel odloučení od rodiny během dlouhých lázeňských a nemocničních pobytů. Teď bych vyletěl z hnízda moc rád, ale nejde to...

jejímž pocitům asi nejlépe rozumějí všichni rodiče, kterým přibývají roky a mají obavy o osud svých dospělých potomků, kteří jsou od malička do současnosti závislí na jejich péči.

Její slova potvrzuje i fakt, že zpočátku našeho rozhovoru trochu skleslý Radek během delšího povídání vysloveně pookřál. Je to zkrátka společenský člověk. Volný čas tráví poslechem metalové a rockové hudby nebo audioknih s detektivní tematikou. Baví ho i filmy a sport, především sledování fotbalu, hokeje a zápasů MMA. Pomáhá mu v tom i počítač s hlasovým výstupem upravený pro používání člověkem se zrakovým postižením. „Jednou jsem viděl bojovnický i naživo,“ líčí s nadšením Radek. Občas zavítá i na Bílé tygry Liberec. „Strejda mě občas bere taky za chlapy do hospody. Jsou fajn, pokecáme, ale přece jen jsou to jeho vrstevníci a kamarádi. Já tady v Hrádku vlastní bohužel nemám. Občas si volám s některými bývalými spolužáky,“ dodává Radek.

Zdá se, že situaci moc neřeší ani sociálně-terapeutická dílna v libereckém Jedličkově ústavu, kam začal Radek od loňska dojíždět. „Mamka mě tam vozí třikrát v týdnu, pondělí až středa. Provoz je od sedmi ráno do půl čtvrté odpoledne. Vyrábíme tam věci z keramiky, proutí a plsti. Také malujeme, ale to se nedá označit za práci. Vždyť za pobyt tam ještě platím já jim. Bez jídla to dělá přibližně sedm tisíc korun měsíčně. Chtělo by to něco jiného. Nejde o peníze, ale chci se cítit jako v práci. Tady převažují lidé s mentálním postižením a jde v podstatě jen o to je nějak zabavit. Celkem je nás tam dvanáct, ovšem pravidelně docházím snad jen já. Výrobky se prodávají na trzích

Mým snem je najít si práci, ideálně kolem hudby a počítačů, byt, asistenci a manželku, ale to by bylo na další velké samostatné téma, kde, jak a s kým se seznámit.

I v tomto ohledu jsou zatím všechny moje pokusy marné, a to i prostřednictvím seznámk.

Potíže se zrakem Radkovi ztěžují osamostatnění.

a zahradní slavnosti Jedličkova ústavu v Liberci. I tamní zaměstnanci se diví, proč tam chodím, protože jsem mentálně poněkud jinde, při vší úctě k ostatním. Jenže co mi zbývá?“ ptá se Radek otevřeně.

HLEDÁNÍ PRÁCE, BYTU I ŽENY

Na úrodnou půdu zatím nepadla ani snaha o pomoc od jedné ochotné sociální pracovnice. „Ta mi pomáhá s hledáním práce, jenže zatím to vždy dopadlo tak, že se mi z oslovených míst už neozvali nebo jde o bariérové či jinak nevyhovující prostředí. Největším úskalím je prostě ten můj zrak,“ povzdechne si muž, kterému by mohla sedět pozice člověka, jenž by si chodil povídat s klienty domovů

pro seniory. To by ovšem opět neřešilo jeho touhu po kontaktu s vrstevníky. Namísto toho dostává nabídky jako venčení psů z útulku...

Radek i maminka už jsou z marných pokusů vyčerpaní. Úřad práce je odkáže maximálně na chráněné dílny. „Mým snem je najít si práci, ideálně kolem hudby a počítačů, byt, asistenci a manželku, ale to by bylo na další velké samostatné téma, kde, jak a s kým se seznámit. I v tomto ohledu jsou zatím všechny moje pokusy marné, a to i prostřednictvím seznámk,“ uzavírá nepřilíš optimisticky Radek Kreana, jehož příběh by v různých variacích mohli vyprávět i mnozí další lidé s těžkým kombinovaným handicapem v České republice. ●

Jste OZP a chcete pracovat?

Hledat si práci, když máte zdravotní postižení, není vůbec jednoduché a data to potvrzují. Osoby se zdravotním postižením (OZP) čelí překážkám – od fyzických bariér až po nedostatek přizpůsobených pracovních míst. Přesto existují možnosti, jak tuto situaci změnit.

Česká asociace paraplegiků – CZEPA, z. s., vám nabízí účast v projektu, který pomůže nejen najít práci, ale také si ji udržet. Díky zapojení do projektu Práce získáte nejen vyšší příjem, ale také nové znalosti a dovednosti.

CO VÁM PROJEKT PŘINESE?

I Zmapujeme vaše předpoklady a možnosti

Náš odborník zjistí, co umíte, co vás baví a co potřebujete k dalšímu profesnímu rozvoji. Pomůžeme vám objevit vaše silné stránky a schopnosti formou individuální odborné diagnostiky. Společně naplánujeme další kroky k zaměstnání a navrheme strategii, jak dosáhnout vašich cílů.

I Zdokonalíte své komunikační dovednosti

Komunikace je klíčová nejen při hledání práce, ale také pro její udržení. Naučíte se efektivně prezentovat své schopnosti a nápady, ale také se lépe vyjadřovat. Díky tomu si zvýšíte sebevědomí a získáte větší jistotu při pracovních pohovorech či v každodenním styku se zaměstnavateli a kolegy.

I Rozvinete své pracovní schopnosti a přehled o trhu práce

Pomůžeme vám vytvořit životopis, připravit se na pohovory a lépe se zorientovat na současném trhu práce. Díky tomu budete mít větší šanci zaujmout potenciálního zaměstnavatele a zvýšit svou úspěšnost při hledání zaměstnání. Naučíte se zvládat stres, rozvíjet svou kreativitu a obnovit pracovní návyky.

I Naučíte se, jak se zbavit dluhů a jak se jim vyhýbat

Finanční stabilita je důležitou součástí spokojeného života. V rámci kurzu dluhového poradenství se dozvíte, jak předcházet finančním problémům a jak je řešit, pokud se objeví. Naučíte se také správně hospodařit s penězi a plánovat svůj rozpočet, aby vás nepřekvapily nečekané výdaje.

MOŽNOSTI REKVALIFIKACE

Nabízíme akreditované rekvalifikační kurzy, které vám pomohou získat nové znalosti a dovednosti:

I **Office manažer**

I **Grafik**

I **Specialista marketingu**

A ve spolupráci s úřady práce pak jakékoliv rekvalifikační kurzy „na míru“ podle vašich individuálních potřeb.

Nabízíme také neakreditované kurzy zaměřené na praktické dovednosti:

I **Práce s webem a e-shopem**

I **Produkční činnost**

PRACOVNÍ DOVEDNOSTI SI OSVOJÍTE NA STÁŽI

Pokud se ostýcháte rovnou nastoupit do velké firmy, můžete si pracovní prostředí nejdříve vyzkoušet v rámci stáže. Nastupte na stáž do CZEPA nebo Hvězdného bazaru. Získáte znalosti například jako administrativní pracovník, grafik, webmaster, PR specialista, prodejce, dekorátor nebo post/produkční akcí.

Zaměstnáme vás na 0,4 úvazku po dobu pěti měsíců, takže si nejen vyděláte, ale zároveň získáte cenné pracovní zkušenosti. Po celou dobu vám bude k dispozici pracovní asistent, který vám pomůže s adaptací na pracovní prostředí.

ZPROSTŘEDKUJEME ZAMĚSTNÁNÍ U VSTŘÍCNÉ SPOLEČNOSTI

Pomůžeme vám najít odpovídající práci u velké a úspěšné firmy ve vašem regionu. Náš tým zařídí potřebné úpravy pracoviště a proškolí zaměstnavatele, abyste byli oboustranně spokojeni. Peer asistent vás doprovodí a pomůže s formalitami, takže budete mít jistotu, že na to nejste sami.

PROČ SE ZAPOJIT?

Tento projekt vytvořili lidé z CZEPA, kteří sami znají život s hendikepem a rozumějí výzvám spojeným s hledáním práce. Díky jejich zkušenostem je program navržen tak, aby vás podpořil na každém kroku – od osobního rozvoje přes vzdělání a rekvalifikaci až po pracovní stáž a nástup do zaměstnání.

S PODPOROU OD CZEPA NA TO NEBUDETE SAMI!

Pokud vás náš projekt zaujal, neváhejte se ozvat. Stačí zařadit se na seznam kontaktů a my se s vámi spojíme! Na webu www.czepa.cz se dozvíte více informací o tom, jak se přihlásit. Můžete také napsat na e-mail prace@czepa.cz či volat na číslo 608 797 990.

Neváhejte a udělejte první krok k nové pracovní příležitosti ještě dnes!

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Projekt „Podpora zaměstnanosti osob s poškozením míchy“,
č. CZ.03.01.01/00/23_056/0004161,
realizuje Česká asociace paraplegiků – CZEPA, z. s.,
od 1. listopadu 2024 do 31. října 2026.

Taxík Maxík pomáhá seniorům v Kaplici

Je těžké, když už vám věk nebo zdravotní hendikep brání v aktivitách a činnostech, které jste ještě před pár lety bez problémů vykonávali či se jich účastnili. K tomu, abyste se i přes problémy spojené se stářím a zdravotním stavem dostali tam, kam se bojíte vypravit, slouží známá služba Taxík Maxík, celostátně podporovaná Nadací Charty 77. Počátkem letošního roku ji začali využívat i v Kaplici na Českokrumlovsku, kde vedení města pět let úspěšně spolupracuje se společností Ledax.

Text: RADEK GÁLIS
Foto: MILAN JAROŠ

Eva Sekalová ze společnosti Ledax a Pavlína Bláhová z MÚ Kaplice chválí novou službu, zajišťující přepravu seniorů a hendikepovaných osob po městě.

Společnost Ledax pomáhá seniorům od roku 2007 a v Jihočeském kraji je nyní největším registrovaným poskytovatelem pečovatelské služby. Působí v Českých Budějovicích, Dačicích, Jindřichově Hradci, Třeboni, Týně nad Vltavou, Prachaticích, Trhových Svinech, v Kaplici pak od roku 2020. Služby zaměřuje na pomoc při zvládnání běžných životních potřeb, které již klienti s ohledem na věk nebo zdravotní omezení ne-

mohou sami vykonávat. S touhle pomocí pak prožívají dále svůj život v domácím přirozeném a známém prostředí se svými blízkými.

NÁRŮST POČTU KLIENTŮ

Sedíme v kanceláři v ulici Generála Fanty a vedle vedoucí střediska Kaplice a Trhové Sviny Evy Sekalové je u stolu také Pavlína Bláhová, vedoucí odboru sociálních věcí a péče Městského úřadu Kaplice. „Kolik

přesně máme dnes klientů ve zdravotní službě, nevím, protože jejich počet je flexibilní a záleží na potřebách pacientů a jejich lékařích, ale v pečovatelské službě je jich kolem osmdesáti,“ uvádí Eva Sekalová. „Zajišťujeme hlavně pomoc při osobní hygieně, pomoc při podání jídla, dovoz nákupu a také dopravu. U pečovatelské služby a odlehčovací služby je aktivita spojená i s doprovodem pečovatelské, takže ji využívají spíš

osoby, které mají zhoršené kognitivní funkce nebo problémy s mobilitou. Rodina tak pro ně využívá doprovod pečovatelské, která pro ně dojde až ke dveřím a celou cestu je doprovází,“ vysvětluje Eva Sekalová.

Od počátku roku zde začali nabízet i služby Taxíku Maxíku, který je určen pro lidi, kteří jsou ještě soběstační, nepotřebují doprovod a jsou schopni si k autu dojet bez pomoci. Služby mohou využít i lidé,

kteří potřebují dopravit na nákup a mohou si ho donést sami. „Kdo využívá naši pečovatelskou službu, tomu pracovníce vynese nákup až domů a pomůže ho vyndat do spíže nebo lednice,“ doplňuje.

Společnost Ledax zajišťuje i mobilní hospicovou službu, která funguje na Českokrumlovsku i zde na Kaplicku. „Pomáháme na přání rodiny, protože jde o klienty v terminální fázi, kteří už jsou v určité etapě paliativní péče. Rodina se kontaktuje se sociálními pracovníky, kteří službu pomůžou správně nastavit, a zdravotní tým pak k nim domů dojíždí podle potřeby.“

Eva Sekalová říká, že na Kaplicku Ledax zahájil činnost před pěti lety, ještě před pandemií. „Hlavní impuls přišel od vedení města a vedoucí odboru sociální péče Pavlínou Bláhovou, neboť zde existovala potřeba občanů, ale chyběla dostatečná kapacita terénních služeb. Vedení města proto oslovilo Ledax, zda bude služby pro seniory poskytovat,“ vzpomíná. „Ve městě už tyto služby sice dříve zajišťovala a stále zajišťuje Charita Kaplice, nyní Charita Český Krumlov, ale ten nárůst počtu seniorů ve společnosti je značný a demografická křivka je neúprosná,“ přidává se Pavlína Bláhová. „Vedení města chce, aby tyto služby byly dostupné pro všechny seniory, kteří pomoc potřebují, aby byly zajištěny dostatečné kapacity. Takže je v našem zájmu, aby existovalo široké portfolio nabízených sociálních služeb.“

KE SPOKOJENOSTI VŠECH

Eva Sekalová vysvětluje, že noví klienti Taxíku Maxíku se musí napřed zaregistrovat, aby pak službu mohli objednávat a využívat. „Jsme schopní lidem zprostředkovat už první jízdu pro registrační průkazku. Pokud je pro ně doprava problém a zavolají si k nám, tak je pro průkazku odvezeme.“ Současná stanovená cena za jednu jízdu je 60 Kč za osobu s tím, že nemusí být konečná. Zatím jde o zkušební provoz. „Chceme, aby byl Taxík Maxík pro naše seniory dostupnou službou, aby si ji mohli finančně dovolit. Jsme teprve na za-

čátku, ale přejeme si, aby byli senioři spokojeni a službu využívali, protože jim usnadní jejich každodenní život,“ přidává se Pavlína Bláhová.

Osvětluje, že Kaplice je městečko hodně z kopce do kopce a těžko by se zde zařizovala městská hromadná doprava, protože do určitých čtvrtí se autobus nikdy nedostane. Ale i v těchto čtvrtích a osadách lidé stárnou a dopravu potřebují, takže je dobře, že se díky Taxíku Maxíku můžou v rámci území města Kaplice a okolních osad dopravit tam, kam chtějí. „Máme u nás seniorské spolky a skupiny aktivních seniorů, které mimo jiné pořádají různé odpolední akce. Uvítali jsme nabídku svozů i mimo nastavenou provozní dobu Taxíka Maxíka, který tak může vozit seniory ze společenských akcí nebo přednášek, což mi přijde skvělé. Lidé mohou vyrazit za kulturou v době, kdy by jinak seděli sami doma,“ dodává.

Automobil Taxík Maxík může převést čtyři pasažéry a jednoho člověka na vozíku. Má bezbariérovou úpravu a rampu s bezpečnostním pásem. V interiéru jsou přidána navíc i madla, aby se jich mohli senioři držet. „Na bezbariérovou úpravu jsme také dostali dotaci z Nadace Charty 77, což je skvělé, a moc za ni děkujeme. Dostali jsme i finance na první rok provozu. Loni jsme byli na každoročním setkání nadace s provozovateli Taxíků Maxíků, kam nás pozvali jako nováčky. Vážím si výměny zkušeností, protože chceme služby posouvat k lepšímu, aby naši občané a klienti byli spokojeni,“ dodává Pavlína Bláhová.

KONKRÉTNÍ POMOC

Stáří a s ním přicházející moudrost a životní zkušenosti jsou sice bohatstvím, ale... Práce v pomáhajíc-

Automobil Taxík Maxík může převést čtyři pasažéry a jednoho člověka na vozíku. Má bezbariérovou úpravu a rampu s bezpečnostním pásem. V interiéru jsou přidána navíc i madla, aby se jich mohli senioři držet.

Na bezbariérovou úpravu nového auta Taxík Maxík přispěla Nadace Charty 77.

cích sociálních profesích je náročná a státem stále podhodnocená a málo placená, na rozdíl např. od práce ve zdravotnictví nebo školství, kde se za zvýšení platu stávkuje pravidelně nebo se stávkou aspoň vyhrožuje.

Eva Sekalová se na post vedoucí Ledaxu nedostala náhodou. „Vystudovala jsem na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích obor sociální práce ve veřejné správě. Už při praxi na vysoké škole jsem měla možnost seznámit se s náplní práce na pozici sociální pracovníce v Ledaxu pod vedením vedoucí. V době, když jsem dostudovala a hledala práci, se naskytlo volné místo a nastoupila jsem do Ledaxu na pozici sociální pracovníce. Nyní pracuji na pozici vedoucí pro Trhšovensko a Kaplicko. Práce mě naplňuje, protože jde o různorodé zaměstnání čili žádný stereotyp. Je hodně flexibilní, a hlavně jde o konkrétní pomoc konkrétním lidem. Pomáháme všem, kteří

potřebují a chtějí pomoci, což je pro mě naplňující. Asi to není práce pro každého, ale mě osobně velmi baví,“ usmívá se vedoucí, která má pomáhaní seniorům zažité z vlastní rodiny.

Když studovala, vážně jí onemocněli dva blízcí členové rodiny a oba se potkali ve stejnou dobu v hospici v Prachaticích. I tehdy okusila práci tzv. neformálně pečujícího a viděla, jak fungují sociální služby a jaký je problém pro rodinu sehnat volné

kapacity, které potřebují. Tyhle osobní zkušenosti se potom promítly i do její práce, že šla do terénu. „Snažím se lidem, ať už jde o seniory nebo jejich rodinné příslušníky, pomoci, protože vím, že pro ně jde mnohdy o vstup do neznáma. Lidé, kteří se do té doby v téhle oblasti nepohybovali ani se o ni nezajímají, najednou nevědí, co dělat. Úplně je chápu. Ve chvíli, kdy na ně padne tíha péče o někoho blízkého, je to velmi náročné. V rámci poradenství se snažím nabídnout všechny možné kapacity a nastínit jim, co je čeká dál. Nebo je odkážu na kompetentní zkušené lidi, aby jim pomohli opravdu co nejvíc a co nejlépe. Když je v nemocnici zahlť informacemi a odbornými termíny, ne vždy je to srozumitelné. Většinou jsou spíš zmatení, než aby věděli, jak se orientovat, jak zacházet s nemocným členem rodiny a co potřebuje.“

Sociální práce s klienty je fyzicky i psychicky náročná a člověk se při ní musí umět odreagovat a tíhu světa přenést jinam. „Snažím se v rámci rodinného života práci oddělovat, což je v pozici vedoucí trošku náročné, protože máme provoz i o víkendech. Hodně mi pomáhají i supervize, kterou máme v práci, u níž si člověk opravdu oddychne. Jde o duševní hygienu, takže je opravdu někdy důležité umět vypnout telefon a zkusit se nade vše povznést s tím, že ono se to beze mne jeden den nezboří. Samozřejmě, že ve vás hlodá pořád zodpovědnost, co kdyby se něco stalo. Jenže musíte věřit lidem, které máte v týmu. Jsem proto velmi ráda, že mám skvělý tým, který mě dovede plnohodnotně zastupovat, když nejsem přítomna nebo na příjmu,“ říká Eva Sekalová.

ČASOVANÁ BOMBA

Náplní práce Pavlína Bláhové, vedoucí odboru sociálních věcí a péče na Městském úřadu Kaplice, je kromě vedení odboru i přímá sociální práce s klienty. „V rámci plánování sociálních služeb máme různé pracovní skupiny a snažíme se aktivně monitorovat potřeby klientů včetně seniorů. Právě jedna z potřeb, která vzešla z diskusí, bylo zajištění indi-

Hlavní impuls přišel od vedení města a vedoucí odboru sociální péče Pavlína Bláhové, neboť zde existovala potřeba občanů, ale chyběla dostatečná kapacita terénních služeb

viduální přepravy seniorů. Prvotní nápad a inspirace přišel při rozhovoru s vedoucí sociálního odboru v Dačicích, později jsme se dozvěděli od vedení měst Prachatic a Vimperku o službě Taxík Maxík. Jsem ráda za ochotu, vstřícnost a podporu Konta Bariéry, které si velmi vážím,“ děkuje a chválí empatický přístup Pavlína Bláhová

Vždycky ji lákalo pomáhat lidem, což ji intuitivně nasměrovalo na studium sociální práce na Západočeské univerzitě a ke studiu sociální pastorační na Teologické fakultě Jihočeské.

Plně souhlasí s Evou Sekalovou, že jejich odměňování je ze strany státu nedocenené.

„Vzhledem ke stárnutí populace budeme potřebovat čím dál více pracovníků v sociálních službách. Jedná se o velmi psychicky a často i fyzicky náročnou práci. Bohužel, uznání a společenská prestiž této profese není příliš vysoká, platy také ne. Je velkým úkolem naší společnosti zvýšit prestiž této profese a navýšit ohodnocení pracovníků v sociálních službách, protože bez nich se opravdu neobejdeme. Lidí v terénní péči budeme potřebovat stále víc, protože kapacity pobytových služeb jsou omezené a péče o seniory může být kvalitně zajištěna i v jejich domácím prostředí. Z pohledu sociálního pracovníka vidím, jak nám stále narůstá počet klientů, seniorů, zdravotně postižených nebo lidí v nouzi, kteří potřebují každodenní péči. Ve městě a okolí navíc máme ubytovny nízké kategorie, kde také klienti stárnou a kam pečovatelské a terénní pracovníci nejen z Ledaxu a Charity Český Krumlov dojíždějí. Jejich práce a nasazení si velmi vážíme,“ dodává na závěr. ●

Pečovatelská služba Ledax Kaplice

- Blansko 66, 382 41 Kaplice
Bc. Eva Sekalová, vedoucí střediska
tel.: +420 725 071 958, e-mail: eva.sekalova@ledax.cz
- Zelená linka Ledax 800 221 022
e-mail: info@ledax.cz
- Město Kaplice
Mgr. Pavlína Bláhová, vedoucí odboru sociálních věcí a péče
tel.: +420 380 303 190, e-mail: blahova@mestokaplice.cz
- Městský úřad Kaplice, Linecká 391, 382 41 Kaplice
www.mestokaplice.cz

System s nonstop péčí nepočítá

Dnem i nocí obětavě pečuje o svého muže Martina, kterého upoutala na lůžko nevyléčitelná nemoc známá pod zkratkou ALS. Zkoordinovat péči o blízkého člověka na domácí umělé plicní ventilaci s chodem rodiny je samo o sobě velmi náročné. Jsou ale chvíle, kdy i takové bojovníci, jakou je Lucie Ovsenáková, docházejí síly. Ubíjí ji hlavně to, že stát nedokáže pečující a jejich děti systémově podpořit.

Text: ANDREA SKALICKÁ

Foto: MILAN JAROŠ

Kdy lékaři vašemu muži nemoc diagnostikovali?

V roce 2016. Neuroložka podle příznaků tušila, o jakou nemoc by mohlo jít, a poslala ho na vyšetření, které diagnózu potvrdilo. Na domácí umělé plicní ventilaci (DUPV) je manžel šest let. Ale navzdory tomu, že se nemůže téměř hýbat, ovládá očima počítač a na částečný úvazek pracuje v zahraniční IT firmě.

Život se vám tehdy obrátil vzhůru nohama. Muselo to být velmi náročné.

Krátce předtím, než se nemoc u Martina začala rozvíjet, jsme se dali do

hromady. Bylo to hodně intenzivní. Znali jsme se dlouho, ale nějak jsme se pořád míjeli. První dvě děti mám z předchozího vztahu, nejmladší dcera se nám narodila v době, kdy se manželův stav už horšil. Snadné to nebylo pro nikoho z nás, ale byli jsme tehdy odhodlaní, že to zvládneme.

O muže se staráte nepřetržitě. Jak to zvládáte?

S ventilací je to najednou úplně jiná péče, nesmíte se od toho člověka prakticky vzdalit. Je to nonstop dohled. A jakmile péče zahrnuje odsávání nebo jídlo do PEGu, už mě sociální služba nebo asistence vystřídat

Lucie pečuje o svého muže nepřetržitě 24 hodin denně.

Podle dat ÚZIS 60 % lidí na domácí plicní ventilaci buď zdravotní sestru vůbec nemá, nebo ji mají jen jednou týdně. Stačí, když žijí v oblasti, kde je tato péče nedostupná nebo je tam sester málo. Zároveň pořád narážíme na to, že sestry řeší výhradně zdravotní péči. Nejsou povinny se s vámi domlouvat na časech, kdy přijdou, zkrátka ta sociální role tam není.

nesmí, jde totiž o tzv. zdravotní úkony, které dělat nemůže. Přitom mě to jako laika naučili v nemocnici za jedno odpoledne. Velkou změnou by mohla být změna zdravotních úkonů na „péči o zdraví“, kterou se nedávno podařilo prosadit, ale bude potřeba to dobře definovat, aby asistent mohl pečujícího plně vystřídat.

Takže sociální služby využít můžete, ale musíte být doma, kdyby vás muž potřeboval?

Ano. Využívám je třeba na pomoc s hygienou. Ale nefunguje to tak, že byste si zavolali a řekli: teď potřebuji pomoci. Máte asistenci dopředu naplánovanou v konkrétních termínech, večer a o víkendu to nejde vůbec. Ono to vypadá, že regulace sociálních služeb zaručuje nějakou kvalitu, ale kapacity zoufale nestačí, a tak mnozí zaměstnanci hřeší na to, že jsou nezastupitelní, a nepřetrhnou se. Já bych to co nejvíc otevřela, ať si mohu za dotovanou cenu hradit někoho mimo registrované služby.

Když se u manžela nemoc rozvinula, byla jste na rodičovské. Dokázala jste si představit, že byste se vrátila do práce?

Vůbec. Odborná společnost vyčíslila potřebu ošetrovatelské péče u ventilovaného imobilního člověka na 12 hodin denně. S takovým objemem

péče se jednoduše pracovat nedá. Respektive znám lidi, kteří jsou ve stejné situaci jako já a z existenčních důvodů pracovat musí, ale je to nesmírně náročné a je vidět, jak jsou zničení. Pečuji o manžela ve dne v noci, do toho řeším chod rodiny, tři děti dají zabrat. Dál je potřeba zajišťovat zdravotnický materiál, komunikovat s lékaři, řešit různé poukazy, domlouvat pomůcky, servis techniky, a navíc plánovat všechny aktivity s ohledem na to, kdo mě kdy vystřídá. Je to nesmírně vyčerpávající. Velká část ventilovaných pacientů zůstává po zbytek života v nemocnici, protože rodina to nemá šanci zvládnout. Bohužel ani „pátý stupeň“ není řešení. Nehledě na zdravotní úkony nemohu mít doma asistenta 24/7. Jednak by se k nám nevešel a jednak by to bylo obrovské narušení soukromí. Řešení není ani mít asistenci na 10 hodin, být na osm hodin v práci a pak po zbytek dne ještě pečovat doma. U takto náročné péče se plný úvazek s péčí skloubit prostě nedá. Respektive každý by měl mít možnost si to nastavit tak, jak potřebuje a zvládne.

Pokud vím, k manželovi chodila na tři hodiny denně zdravotní sestra. Platí to pořád?

Naštěstí ano. Podle dat ÚZIS 60 % lidí na domácí plicní ventilaci buď zdravotní sestru vůbec nemá, nebo ji mají jen jednou týdně. Stačí, když žijí v oblasti, kde je tato péče nedostupná nebo je tam sester málo. Zároveň pořád narážíme na to, že sestry řeší výhradně zdravotní péči. Nejsou povinny se s vámi domlouvat na časech, kdy přijdou, zkrátka ta sociální role tam není. Zdravotní pojišťovnu nezajímá, že v osm musím odvézt dítě do školy. Tohle je velký nedostatek celého systému. Mezi svátky jsem byla s dětmi tři dny na horách a musela jsem si zaplatit zdravotní sestru jako samoplátce, jedna noc mě stála čtyři tisíce. Neskutečně mě frustruje, že tohle je v nemocnici normálně hrazeno, a doma ne. Zdravotní pojišťovny tvrdí, že péče je zajištěna v nemocnici. Chcete ho doma? Tak se starejte. Přitom v nemocnici je péče

Martin píše očima,
manželé tak
spolu komunikují
prostřednictvím
počítače.

ještě o sto tisíc měsíčně dražší než doma. Není to fér.

Předloni jste měli sbírku na Doniu. Povedlo se vybrat přes půl milionu. K čemu peníze využíváte?

Právě na výdaje spojené s péčí o manžela a na výdaje rodiny. Já jsem dlouho fungovala tak, že se musí postarat rodina, tak se starám. Ale pak mi došlo, jak je to celé špatné. V naší společnosti se bohužel považuje za normální, že pokud se chci postarat o svého blízkého, tak mě to fyzicky, psychicky i finančně zničí. Že pečující je ten chudák, který všechno oddře a kterého je třeba litovat. Tohle je potřeba změnit. Proč by se měla

starat o člověka, který je doma na přístrojích, tedy jakoby na JIP, pouze rodina? Kdo jiný by měl dostávat od státu pomoc než těžce postižení a vážně nemocní lidé a ti, co se o ně starají? Péče je práce! A pečující by neměli být znevýhodněni za to, že se rozhodli pečovat. Pořád by bylo pro stát výhodnější financovat pečující než instituce. Nehledě na to, že umožnit lidem zůstat doma je jednou z evropských priorit v sociální i zdravotní péči.

A máte konkrétní návrhy, co by se mělo změnit?

Jakmile jde o pečující v režimu 24/7, měl by ze strany státu existovat pracovaný systém podpory, ať už jde o pravidelné vystřídání nebo finanční zabezpečení na způsob platu, a to včetně nemocenské, aby nebyli v případě vážné nemoci bez koruny. Stejně tak je potřeba zavést finanční podporu dětí, kterým vážně onemocní rodič. To je něco, co tady zoufale chybí. Ano, máme příspěvek na péči, na mobilitu, ale na běžné živobytí nic není. Já kvůli tomu, že nepracuji, ne-

dosáhnou ani na daňový bonus na dítě. A na tři děti je to asi 65 tisíc za rok. A to nemluvím o tom, že když nemáte příjem, banka vám nepůjčí peníze, zkrátka najednou spadnete někam mezi nepracující flákače.

Na problém upozorňujete opakovaně. Jste v kontaktu s ministerstvy, poslanci. Dává vám někdo naději na změnu?

Zatím žádná zásadní změna není v dohledu. Často mi někdo řekne: „Máte přece příspěvek na péči.“ Je skvělé, že došlo ke zvýšení, ale utratím ho za nezbytné vystřídání a mně nic nezbyde. Nemohu přestat vycházet z domu, aby mi příspěvek zůstal. Zachraňuje nás to, že manžel částečně pracuje a že starší děti mají alimenty. V naší republice se totiž můžete starat o svého blízkého, jen když máte nějaký další příjem. Ti, co ho nemají, buď živoří, nebo prostě nepečují a svého blízkého umístí někam do instituce, kde je o něj najednou ze strany státu plně postaráno. Vždyť je to absurdní. Bohužel každé zařízení živí spoustu lidí, kteří samo-

V naší republice se můžete starat o svého blízkého, jen když máte nějaký další příjem. Ti, co ho nemají, buď živoří, nebo prostě nepečují a svého blízkého umístí někam do instituce, kde je o něj najednou ze strany státu plně postaráno. Vždyť je to absurdní.

Péče o blízkého člověka je fyzicky i psychicky náročná.

Manželé si spolu rádi vyrazí do přírody nebo na koncert.

zřejmě nechtějí přijít o své místo, jde tam hodně financí, zvlášť do nemocnic. Vlastně to mnoha lidem může vyhovovat.

Přitom díky moderním technologiím, jako je DUPV, může být stále více pacientů doma...

Ano, technika to umožňuje, ale nějak není vůle postavit domá-

cí péči na roveň té v nemocnici. Nejhorší je vědomí toho, že kdybych já to nezvládl, šel by manžel na následnou intenzivní péči do nemocnice a najednou by mu pojišťovna bez problémů proplácela péči ve výši 250 tisíc měsíčně. To mě totálně ubíjí. Není to rovný přístup k lékařské péči. A rodina nemá šanci zvládnout to sama.

Systém je tedy z vašeho pohledu nepružný?

Spíš žádný funkční systém podpory pečujících 24/7 neexistuje. To, co máme teď, vůbec neodpovídá skutečným potřebám rodin, ve kterých žije takto vážně postižený člověk. Na úřadě vám řeknou: „Tak si vyplíte sbírku.“ To není v pořádku.

Nonstop péče je vyčerpávající.

Jak to všechno zvládáte psychicky?

Nezvládám to. To se nedá zvládat. Člověk funguje, protože to jinak nejde. Beru to, jak to je, ale jsou chvíle, kdy mám velké krize. Jen to není vidět. Když narazím na někoho, kdo se mi snaží pomoci, mám skvělý pocit, a naopak – některé situace jsou velmi frustrující. Musíte se totiž nejen smířit s tím, že váš nejbližší člověk je na tom špatně, ale snad ještě větší stres vám přináší ten boj s nefunkčním systémem.

Dětem je teď 12, 10 a 6 let. Jak celou situaci vnímají?

Když byly malé, bylo to víc pohodě. Čím jsou větší, tím více o tom přemýšlejí. Musejí být hodně samostatné. Uvědomuju si, že mě potřebují, ale někdy musejí počkat, až něco dodělám. Vybalancovat, aby měl každý to, co potřebuje, je složité.

Máte vůbec někdy čas udělat si chvíli jen sama pro sebe?

Bez toho by to nešlo, já jsem byla vždycky hodně aktivní. Čas na sebe si hlídám. A s mužem jsme pořád partneři. Občas jedeme na výlet, díváme se na filmy, jdeme na koncert, na festival, do hospody s kamarády. Martin je velmi chytrý, ráda si s ním povídám. Skvělé je, že má počítač, přes který spolu komunikujeme. Přise očima a počítač to přečte. Technologie nám hodně pomáhají. Jen večer už mívá oči unavené. I ventilátor je perfektní, dá se s ním cestovat, jezdíme třeba na dovolenou společně s manželovými rodiči. Muž byl vždycky velký cestovatel, sportovec, a i teď se snažíme nesedět doma. Teď by si přál jet do Alp nebo k moři, ale na to si sama úplně netroufám. ●

V jednotě je síla

Aliance pro individualizovanou podporu je zapsaný spolek, který usiluje o to, aby lidé se závažným postižením i jejich pečující měli zajištěnou podporu podle svých potřeb, a to v přirozeném prostředí. Za tímto účelem propojuje coby zastřešující subjekt přes padesát různých organizací. O jejím fungování jsme si povídali s ředitelkou aliance, paní Kristýnou Mlejnkovou. Není bez zajímavosti, že ona sama má také tělesný handicap.

Text: RADEK MUSÍLEK

Foto: MILAN JAROŠ

Co přesně je Aliance pro individualizovanou podporu a kdy vznikla?

Jsmo především jakási uživatelská střecha. Vhodně doplňujeme hlasy a zájmy lidí se závažným postižením, klientů-uživatelů s vysokou mírou závislosti na péči i jejich rodin. Hledíme komplexně na jejich problematiku, proto myslíme i na pečující osoby. Nápad na založení přišel v roce 2021, aktivní fungování započalo v roce 2022. Nejprve jako projektová aktivita, jež následně přešla v samostatný funkční subjekt. Z našich členů patřily na počátku mezi hlavní iniciátory Asistence, Naděje pro děti úplňku, PARENT PROJECT a ČOSIV (později SOFA). Dnes zahrnuje přesně padesát čtyři organizací z řad rodičovských a patientských organizací i progresivních poskytovatelů sociálních služeb.

Nezastává podobnou funkci už léta existující Národní rada osob se zdravotním postižením?

To je otázka, kterou slyším poměrně často. Vždyť už tu jsou oni, tak proč další subjekt? My jsme oproti NRZP konkrétněji zaměřeni. Naší cílovou skupinou jsou osoby převážně ve třetím a čtvrtém stupni příspěvku na péči. Jedná se o nejohroženější skupinu. Hájíme tedy především jejich zájmy, NRZP má širší záběr, například u těch příspěvků lobbujeme za všechny stupně. V něčem se potkáváme, v něčem jiném zase trochu rozcházíme.

Jaké je tedy vaše zaměření?

Neřešíme úplně jednotlivé individuální případy, ale je pravda, že dílčí příběhy používáme jako příklady pro argumentaci, proč něco změnit a jak. Střešní organizace je lepší partner

Paní ředitelka žije v pražských Holešovicích, kde sídlí i aliance.

Návrh změn Aliance pro individualizovanou podporu v systému péče a podpory lidí se zdravotním postižením a jejich pečujících

PILÍŘ 1: KOORDINOVANÁ PODPORA

Chybí podpora spolupráce více poskytovatelů.
Jednotlivé služby na sebe nenavazují.
Chybí podpora sdílené péče.
Systém není schopen podchytit ty, kteří potřebují pomoc.

Proto chceme:

- Zvýšit přehlednost systému sociálních služeb a informovanost o něm.
- Začlenit koordinaci podpory a péče do systému sociálních služeb.
- Zavést do koordinace podpory a péče principy case managementu.
- Zavést systémovou podporu neformálních pečujících.

PILÍŘ 2: SPRAVEDLIVÉ POSUZOVÁNÍ

Proces posuzování příspěvku na péči je složitý, pomalý a nejednotný. Stále se upřednostňuje medicínské a funkční hledisko, kritéria nezohledňují skutečné potřeby lidí.
Lidé propadávají systémem, ocitají se v existenčních potížích.

Proto chceme:

- U příspěvku na péči posílit význam sociálních kritérií.
- Do posuzování zahrnout hledisko časové a jiné náročnosti péče.
- Omezit opakované posuzování zdravotního stavu na opodstatněné případy.
- Přizpůsobit příspěvek na péči předpokládanému objemu péče a udržovat jeho kupní sílu.

PILÍŘ 3: DOSTUPNÉ SLUŽBY

Dostupnost služeb se liší v krajích, ve větších městech, menších obcích a odlehlých oblastech. Financování služeb pracuje s výpočtovými vzorci, které nezohledňují rozdíly v náročnosti péče. Chybí krizová podpůrná péče pro naléhavé případy. Chybí podpůrné služby pro neformální pečující.

Proto chceme:

- Pravidelně systémově sledovat a vyhodnocovat potřeby lidí se zdravotním postižením a neformálních pečujících ve vztahu k sociálním službám a využívat tyto informace k rozvoji sítě služeb.
- Garantovat dostupnost sociálních služeb, preferovat služby komunitního typu.
- Upravit systém přerozdělování financí krajům /poskytovatelům sociálních služeb.

pro jednání se státní správou. Je to lepší, než když s ní jedná atomizované spousta různých malých subjektů. Když například MPSV rozesílá pozvánky na nějaké jednání, určitě raději osloví střešní organizaci, než aby oslovovalo desítky neziskovek. Přinášíme podněty, podáváme návrhy, vypracováváme analýzy, výpočty a rešerše. Zároveň máme funkci jakéhosi hlídačského psa, který dohlíží na to, jak stát všechno plní. Spolupracujeme také s ombudsmanem, předáváme si navzájem informace. Naši

výhodou je, že máme bezprostřední kontakt se situací v terénu. Tím dokážeme ledacos zjistit z praxe a klást argumenty. Troufnu si tvrdit, že jsme součástí demokratického procesu. Díky nám a dalším podobným organizacím nežije státní správa v bublině odtržené od reality.

Někdo by třeba řekl, že jste spíš lobbisté...

I tak se to dá v určité míře říct. Především v rámci legislativního procesu. Politikům, kteří navrhuji

Po různých jednáních je příjemné zajít si provětrat hlavu.

a schvalují právní normy, je potřeba všechno dobře vysvětlovat, zdůvodňovat a argumentovat. Pořádáme různé besedy, setkání a odborné semináře. Propojujeme experty, politiky, uživatele a organizace. K tomu všemu se také věnujeme osvětě a public relations, tedy kontaktu s veřejností – prostřednictvím webu, sociálních sítí a podobně. To vše v šesti lidech...

To není mnoho zaměstnanců, ovšem i tak se musíte nějak užívat. Jak?

Témat je velmi mnoho, ale přitom nemáme stálý zdroj financí. Přihlašujeme se do grantových výzev, oslovujeme různé nadace i firmy. Zatím je to všechno spíš nárazové. Například na advokační činnost se programy prakticky nevypisují. Začínali jsme de facto na zelené louce a do určité míry jsme ještě ve vývoji. Ale už se stáváme organizací, se kterou se počítá. Dostáváme pozvánky na jednání a podobně.

Pro mnoho lidí jsou politici nedostupné tváře z médií. Jak je těžké se k nim v praxi dostat, přesvědčit je?

Ať už se to někomu líbí, nebo ne, důležité jsou osobní vazby. Jsou to lidé jako všichni ostatní, takže je potřeba v první řadě navázat kontakt a udržovat ho. To je alfa a omega. Nesmíte se toho bát. Musíte být vidět, psát, sbírat další kontakty, odchyťávat,

chodit na různé akce a podobně. Některé procesy jsou formalizované, jiné ne. Občas vám o něčem řeknou známí z jiné organizace, potřebujete síť s co nejširším dosahem. Hodně osvědčené jsou diskuse s politiky. Je to běh na dlouhou trať. Potom už vás znají, což je pro jednání určitě užitečné. Bohužel občas musíte začít znovu, když se ministři, náměstci a další po volbách změní. Neexistuje jednoznačný návod.

Určitě se ale každý člověk zabývá jen tím, co vstoupí do hledáčku jeho pozornosti. Naším úkolem tedy je přivést jejich pozornost k našim tématům. Nestačí jen nadávat a kritizovat, je potřeba předvést odbornost, argumentovat, ukazovat a předkládat analýzy, konkrétní čísla. Současná vláda je našim tématům poměrně nakloněná, přestože její celkové vyznění je v očích řady lidí spíše asociální. Mohu-li být konkrétní, osobně mám nejlepší spolupráci s lidmi z KDU-ČSL a Pirátů. Mám pocit, že

Mgr. Kristýna Mlejnková, Ph.D.

Žije v pražských Holešovicích s 11letým synem Markem a s brabantíkem Ferdou. Na počátku 90. let spoluzakládala KIMák, kde do roku 2016 organizovala dobrovolnický volnočasové aktivity pro mladé lidi s postižením. Profesně se věnovala sociální práci a veřejné a sociální správě. Na Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR se patnáct let starala o kvalitu sociálních služeb. Věnovala se inspekcím a nastavování standardů sociálních služeb. Od roku 2022 stojí v čele Aliance pro individualizovanou podporu. Zároveň vyučuje budoucí sociální pracovníky na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy.

www.aipp.cz

nám rozumějí a mají pochopení. Jiná věc samozřejmě je, co se jim pak podaří prosadit v rámci celkového politického kontextu. Všechno je hodně otázkou financí, takže dobrá vůle někdy skončí na jejich nedostatku a nemožnosti prosadit určité výdaje navíc.

Například?

Při konsolidačním balíčku se nepodařilo prosadit slevu na dani pro pečující manželku či manžela. Také byl zrušen odečet daně z přidané hodnoty při nákupu automobilu pro osoby s postižením. Příspěvek byl sice navýšen o osmdesát pět tisíc korun, ale pro ty nejpotřebnější to bude spíš zhoršení situace.

Co byste naopak označila za pozitivum?

Při konsolidačním balíčku se nepodařilo prosadit slevu na dani pro pečující manželku či manžela. Také byl zrušen odečet daně z přidané hodnoty při nákupu automobilu pro osoby s postižením. Příspěvek byl sice navýšen o osmdesát pět tisíc korun, ale pro ty nejpotřebnější to bude spíš zhoršení situace.

Velké plus vidím v navýšení příspěvku na péči v takzvaném stupni čtyři plus. Ten je v kombinaci s dotací na úhradu nákladů nad osmdesát hodin měsíčně zásadním posunem pro lidi odkázané na velké množství péče. Bohužel se zároveň o něco navýšily úhrady za služby. Přitom pečující osoby z řad rodiny nic navíc nedostanou.

Osobně vnímám jako velmi pozitivní, že vy sama máte také tělesné postižení, byť ne tak závažné jako lidé, za něž se zasazujete. Považujete i vy za důležité, aby se o svá práva víc brali sami lidé s postižením?

Rozhodně ano! Líbí se mi iniciativa sebeobhájců. A jsem ráda, že jsou mezi nimi zastoupeny obě skupiny – lidé s různým postižením i pečující. Všichni máme stejná práva bez ohledu na stav. Ten může být přitom velmi různý a pestrý. Úmluva o právech osob se zdravotním postižením to říká jasně – stát má do realizace politiky zahrnovat uživatele a jejich organizace, to je pro proces participace velmi důležité. V pilotním projektu sebeobhájců AIP je momentálně žhavé téma dostupnosti sociálních služeb v jednotlivých krajích. ●

FLEXiThrone

www.FLEXiThrone.cz
Koprivova@FlexiThrone.cz
telefon: 604 800 716

Lehké skládací elektrické invalidní vozíky eThrone12DW mají díky patentované konstrukci nosnost 150kg a váhu pro naložení jen 16kg.

Vakuform reha vakuové záda umožní dokonalé vytvarování pro správnou oporu.

ZOOM 4x4 ultimativní terénní invalidní vozík.

Široká nabídka modelů lehkých alu skládacích zdravotních kočárků s nosností až 90kg.

Široká nabídka dodatečné výbavy pro přizpůsobení kočárků i eThrone vozíků.

ZOOM 4x4

zdravotní kočárky

David ještě přesně neví, jakou profesní cestou se vydá, každopádně chce předávat zkušenosti a pomáhat druhým lidem.

Překonat překážky na cestě za vzděláním

David Pham se narodil se vzácným genetickým onemocněním, které ovlivňuje růst těla a má další vážné důsledky na fyzické zdraví. Už třetím rokem patří mezi stipendisty Konta Bariéry a kromě studia se věnuje také výuce speciální pedagogiky. Prostřednictvím svého oboru chce pomáhat dalším a předávat vlastní zkušenosti.

Text: RADEK MUSÍLEK

Foto: MILAN JAROŠ

David (26) vyrůstal v rodině s česko-vietnamskými kořeny. Jeho matka je Češka a otec pochází z Vietnamu. Má i staršího bratra, jenž se narodil se stejným postižením. Davidova cesta ke vzdělání byla ovlivněna jeho osobními zkušenostmi, po dokončení střední školy v pražském Jedličkově ústavu a školách na oboru sociální činnost se rozhodl pro studium speciální pedagogiky.

Z DOMOVA NA DRUHÝ KONEC REPUBLIKY

Zprvu uvažoval také o některé právnické fakultě, ale pozitivní informace od přátel, kteří již tou dobou studovali v Olomouci, ho přesvědčily, aby se zaměřil na speciální pedagogiku na tamní vysoké škole. Tento předmět ho zaujal už na střední škole. Návštěva dne otevřených dveří na Pedagogické fakultě Univerzity Pa-

lackého v Olomouci mu ukázala, že toto prostředí je pro něj ideální, a definitivně ho přesvědčila. Přístupnost pro osoby na vozíku a komornější atmosféra mu vyhovovaly. Dojem byl tak silný, že převážil i geografickou vzdálenost od jeho domoviny. Přestože maturitu absolvoval v Praze, kde si už vyzkoušel samostatný život, pochází z Chomutova. Domů za rodinou tedy dojíždí vlakem do slova přes celou republiku.

David se v uplynulých letech stal postupně bakalářem speciální pedagogiky a intervence, poté magistrem speciální pedagogiky a poradenství. Nyní studuje magisterské studium speciální pedagogiky a intervence u dětí předškolního věku a zároveň se věnuje doktorandskému programu, který by měl trvat ještě dva roky. Jeho vysněným cílem je pokračovat v akademické dráze a vyučovat na své alma mater, zároveň však nevyklučuje ani jiné alternativy.

ZŮSTAT PEDAGOGEM?

Od února 2024 převzal výuku po zraněném kolegovi a nyní učí asistivní technologie a základy poradenství. Osobní zkušenosti s handicapem mu umožňují přinášet do výuky autentické příběhy a perspektivy, které studenty bezesporu obohacují, protože jim je předává člověk, pro nějž není téma pouhou teorií. I když se potýká s některými fyzickými překážkami, jako je nedostupnost dataprojektoru nebo obtížnost otevírání některých dveří, všechno přý zvládá

Pohyb mezi jednotlivými budovami fakulty, jež jsou na více místech, vyžaduje plánování a není vždy nejjednodušší. Stará dlažba a historické ulice jsou občas výzvou, s níž se ale David v konečném důsledku zdárně vyrovnává, a to i za pomoci přátel.

Osobní zkušenosti s handicapem mu umožňují přinášet do výuky autentické příběhy a perspektivy, které studenty bezesporu obohacují, protože jim je předává člověk, pro nějž není téma pouhou teorií.

dobře. Studentky mu pomáhají, třeba se zápisem brainstormingu na tabuli při úvodu semestru. A nikdy se zatím v roli vyučujícího našťestí nedomáhal poruchy výtahu, která by byla opravdovým problémem, kvůli němuž by se nejspíš nemohl dostat do výuky. Tuto zkušenost zatím párkrát zažil jen jako student. David přitom není v rámci katedry jediným studentem na vozíku. Má kolegyni, která rovněž nechodí, ačkoliv kvůli jiné diagnóze. Oba jsou jistě inspirací pro ostatní, jakkoli by si něco takového netroufli sami tvrdit.

Davidovy plány ještě nemají jasné kontury. Rád by zůstal v roli vysoko-

Na železnici tráví hodně času během svých cest mezi domovem a vysokou školou.

školského učitele, kterou momentálně povinně zastává coby doktorskand, ale zároveň ho také láká práce školního speciálního pedagoga nebo v některé z neziskových organizací pomáhajících lidem s tělesným postižením. Jeho zkušenosti a znalosti by zároveň mohly být cenné v poradenství v sociálních službách. Dovede si představit i vyučování v pražském Jedličkově ústavu a školách, kde sám strávil čtyři roky. Jeho rozhodnutí je obdivuhodné. I když si sám zatím není jistý, jaká cesta ho čeká, ví, že chce využít své vzdělání a zkušenosti k pomoci ostatním.

OLOMOUC BEZBARIÉROVÁ

Olomouc se momentálně stala Davidovým domovem, kde žije, studuje a pracuje. Toto moravské krajské město, často nepřesně označované jako hanácká metropole, je známé svou historickou atmosférou, ale pro člověka na vozíku je pohyb po něm podle Davidových slov prý občas náročný. Byť Olomouc patří mezi progresivní průkopníky bezbariérovosti, například v oblasti dopravy, a David se pohybuje na vozíku s vlastním elektrickým pohonem. Každopádně se mladý stipendista Konta Bariéry snaží užívat naplno studentský život. Od letošního roku bydlí v komerčním pronájmu bytu, který mu zprostředkovala kamarádka. Ačkoliv byt není speciálně upravený, vyhovuje mu a cítí se v něm pohodlně.

Pohyb mezi jednotlivými budovami fakulty, jež jsou na více místech, vyžaduje plánování a není vždy nejjednodušší. Stará dlažba a historické ulice jsou občas výzvou, s níž se ale David v konečném důsledku zdárně vyrovnává, a to i za pomoci přátel. Těch má řadu i v Praze, takže občas se za nimi zastaví cestou do Chomutova, když přestupuje mezi navazujícími vlaky. Mnohahodinové jízdy si většinou krátí čtením a studiem.

David Pham je příkladem úspěšného stipendisty, jemuž podpora od Konta Bariéry, za níž je velmi vděčný, umožňuje naplňovat jeho cíle a sny. Nezbyvá než mu v jejich dosažení držet palce, ať už ho život ve výsledku nasměruje jakýmkoliv cestami! ●

Sociální služby stále bojují s nedostatkem pracovníků

NEDOSTATEK PRACOVNÍKŮ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH SE MEZI LETY 2023 A 2025 NEJEN NEVYŘEŠIL, ALE NAOPAK SE MÍRNĚ PROHLOUBIL. AKTUÁLNĚ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH CHYBÍ VÍCE NEŽ 3 000 PRACOVNÍKŮ, PŘIČEMŽ NEDOSTATEK PRACOVNÍKŮ HLÁSÍ VÍCE NEŽ POLOVINA ORGANIZACÍ, KTERÉ SE DO DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ ZAPOJILY. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ REALIZOVALA ASOCIACE POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČR (APSS ČR) JIŽ V DRUHÉ POLOVINĚ LETOŠNÍHO LEDNA. NEJČASTĚJŠÍMI PROBLÉMY V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH JSOU NEDOSTATEK KVALIFIKOVANÉHO PERSONÁLU, ZEJMÉNA ZDRAVOTNÍCH SESTER A PEČOVATELŮ, DÁLE NÍZKÉ MZDY, NÁROČNOST PRÁCE A NEDOSTATEK FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ, KTERÉ ODRAZUJÍ POTENCIÁLNÍ ZAMĚSTNANCE A ZPŮSOBUJÍ VYSOKOU FLUKTUACI.

Text: ING. SIMONA MATĚJKOVÁ,
projektová manažerka APSS ČR
ING. PETRA CIBULKOVÁ, tisková mluvčí APSS ČR
Ilustrační foto: ARCHIV APSS ČR

Dotazníkové šetření probíhalo ve dnech 14.–26. ledna 2025, přičemž APSS ČR získala odpovědi od 625 zařízení sociálních služeb. V roce 2023 chybělo celkem 2 063 pracovníků, přičemž kvalifikovaný odhad přepočítaný pro celý sektor

byl 2 827. V roce 2025 tento počet vzrostl na 2 204 pracovníků (podle odpovědí respondentů), s přepočteným kvalifikovaným odhadem pro celý sektor 3 019. Nejvíce chyběli pracovníci v sociálních službách – v roce 2023 to bylo 953 (resp. 1 306) pracovníků, zatímco v roce 2025 již 1 103 (resp. 1 511). Zdravotníci pracovníci byli druhou nejvíce chybějící skupinou – v roce 2023 jich chybělo 517 (resp. 708), v roce 2025 pak 526 (721). Největší nedostatek pracovníků byl v roce 2023 v organizacích zřizovaných krajem (65 %) a církví (64 %), zatímco v roce 2025 to byly organizace zřizované obcí (76,3 %), krajem (63,6 %) a církví (60,9 %).

„Personální situace v sociálních službách se mírně zhoršuje. Ačkoliv chybí aktuálně více než 3 000 pracovníků (což představuje zhruba 2,2 %), nejsme na tom tak špatně jako řada západoevropských zemí,“ uvádí

Jiří Horecký, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR.

Pokud se podíváme, jaká je situace v jednotlivých krajích, navíc v porovnání s rokem 2023, kdy APSS ČR nedostatek pracovníků v sociálních službách zjišťovala také,¹⁾ pak nejvíce odpovědi letos přišlo z krajů Moravskoslezského (86) a Středočeského (82). V roce 2023 to bylo naopak, kdy nejvíce odpovídali poskytovatelé z kraje Středočeského (83) a Moravskoslezského (77).

V rámci dotazníkového šetření APSS ČR také zjišťovala, jaká je situace s ohledem na zaměstnávání pracovníků ukrajinské národnosti. Data ukazují, že podíl organizací zaměstnávajících ukrajinské pracovníky vzrostl z 35 % v roce 2023 na 38,1 % v roce 2025, což představuje 751 pracovníků, z nichž 342 je v režimu dočasné ochrany. Přesto však stále více než polovina organizací ukrajinské pracovníky nezaměstnává.

1) V roce 2023 APSS ČR získala odpovědi od 677 poskytovatelů sociálních služeb

Tabulka č. 1: **Nedostatek pracovníků v sociálních službách dle krajů**

Kraj	Počet chybějících pracovníků* (v absolutních hodnotách)	Kvalifikovaný odhad za celý sektor** (v absolutních hodnotách)
Hlavní město Praha	266	364
Jihočeský kraj	123	169
Jihomoravský kraj	218	299
Karlovarský kraj	34	47
Kraj Vysočina	132	181
Královéhradecký kraj	132	181
Liberecký kraj	62	85
Moravskoslezský kraj	215	295
Olomoucký kraj	133	182
Pardubický kraj	95	130
Plzeňský kraj	108	148
Středočeský kraj	326	447
Ústecký kraj	140	192
Zlínský kraj	220	301
Celkem	2 204	3 019

Tabulka č. 2: **Nedostatek pracovníků v sociálních službách dle pracovního zařazení**

Pracovní zařazení	Počet chybějících pracovníků* (v absolutních hodnotách)	Kvalifikovaný odhad za celý sektor** (v absolutních hodnotách)
Pracovníci v sociálních službách	1 103	1 511
Sociální pracovníci	227	311
Zdravotníci pracovníci (všeobecná sestra, lékař, fyzioterapeut, ergoterapeut, nutriční terapeut aj.)	526	721
Pedagogičtí pracovníci	32	44
THP pracovníci (administrativní pracovník, ekonom aj.) a manuální pracovníci (řidič, údržbář, kuchař, pracovník úklidu, prádelny aj.)	316	433
Celkem	2 204	3 019

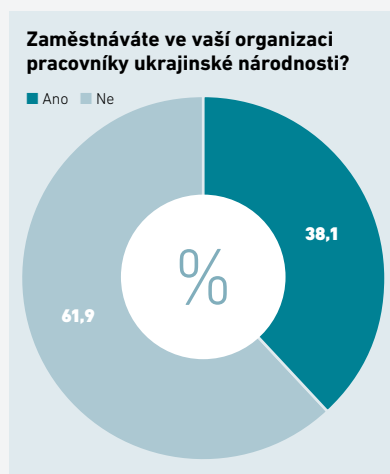
* U poskytovatelů sociálních služeb, kteří se zapojili do dotazníkového šetření.

** Kvalifikovaný odhad zohledňuje velikost zařízení, která se zapojila do průzkumu, za použití kritéria velikosti daného zařízení z pohledu počtu zaměstnanců. Tímto konstruktem lze abstrahovat potřeby celého sektoru s použitím koeficientu 1,37.

Graf č. 1: **Nedostatek pracovníků napříč profesemi ve vaší organizaci**

Graf č. 2: **Počet organizací, které zaměstnávají pracovníky ukrajinské národnosti**

„Mezi hlavní důvody, proč je v sociálních službách nedostatek zaměstnanců, patří nízká atraktivita sektoru, fyzicky a psychicky náročná práce, ale i nízká úroveň odměňování,“ doplňuje Jiří Horecký.

To potvrzují i odpovědi poskytovatelů sociálních služeb v dotazníkovém šetření. Kromě nedostatku kvalifikovaného personálu a nižších mezd je v sociálních službách zásadním problémem zvyšující se věk stávajícího personálu a nedostatečný zájem mladých lidí o práci v tomto sektoru. Nedostatek kvalifikovaných pracovníků má negativní dopad na

Vybrané komentáře od poskytovatelů sociálních služeb

■ Momentálně máme všechny pracovní pozice obsazeny, ale bohužel ne vždy se hlásí dostatek žadatelů odborně i mentálně schopných zastávat jisté pozice, což začíná být problém. Dochází k velké fluktuaci, což nabourává kolektiv, stává se i to, že pracovník nastoupí a za den dva končí. A jde o zaměstnance napříč službami a profesemi – účetní, ekonom, sociální pracovník, PSS. Jelikož máme služby pobytové, ambulantní i terénní, je v poslední době těžké sehnat schopné pracovníky. U nás jako příspěvkové organizace je velký problém sehnat mzdovou účetní a ekonomku, kdy odlišnosti od jiných forem založení organizace jsou velké a mnohé nejsou i po zapracování ochotné zůstat na pozici.

■ Dlouhodobě je největší problém zaměstnat kuchaře/kuchařku. Ostatní profese jsou v dostatečném počtu, většinou.

■ Máme sice dostatek pracovníků, tj. v současné době obsazeny všechny pracovní pozice, ale máme problém při hledání nových pracovníků – nejsou to vhodní kandidáti, nechťejí chodit na směny a vůbec ne na nepřetržitý provoz, těsně před nástupem si to rozmyslí, hlásí se jenom lidi se základním vzděláním, úroveň uchazečů se snižuje a do budoucna máme velké obavy o složení pracovního týmu. Vzhledem k nízkému finančnímu ohodnocení PSS zájem o tuto profesi klesá a s uchazeči o práci nebude možné plnit požadavky zákona o sociálních službách, prostě na to nebudou mít mentální kapacitu.

kvalitu poskytovaných služeb, je proto nezbytné, aby se tomuto problému věnovala zvýšená pozornost a hledala se efektivní řešení, která by mohla situaci zlepšit. ○

Výsledky průzkumu jsou k dispozici na webu APSS ČR v sekci Asociace > Aktuality.

0 třech statečných

Bylo nebylo, jednoho jarního dne nastražily dvě děti, jmenovaly se Elen a Péťa, po městě červené nosy. První z nich našla atletka Lucie při běhu v parku a další nosy ji dovedly až na atletický ovál, kde už na ni Elen s Péťou čekali. „Pojd“, mávl na Lucii nesměle Péťa. Za chvíli bylo na dráze plno dětí i dospělých, dokonce i dva pejsci. A všichni se společně rozběhli, aby Elen, Péťovi, Kubovi a dalším dětem s handicapem pomohli získat sportovní protézy. Konec? Kdepak! Teprve začátek. Projekt Run and Help Konta Bariéry právě startuje a sportovat a pomáhat se bude až dokonce června. Tak žádné spaní a poběžte taky!

Text: LUCIE NEKVASILOVÁ, JARMILA KUDELKOVÁ
Foto: ANETA JAURISOVÁ (INSIGHTERS), ARCHIV

Kubovi (7), Elen (10) a Péťovi (10) chybí od narození část ruky. Co jim ale rozhodně nechybí, je nadšení a houževnatost. Těmi každý den překvapují nejen své nejbližší. Péťa třeba nedávno zazářil ve škole ve šplhu na tyči. Elen sbírá úspěchy v gymnastice a judu. A Kuba sjíždí na lyžích neohroženě i prudké svahy.

Donedávna se Kuba, Elen a Péťa neznali. Spojil je až projekt Run and Help Konta Bariéry. Běhání, které pomáhá, má v nadaci tradici už od roku 2015. Desítky akcí, při kterých děti i dospělí společně sportují a dobrovolným startovním přispívají něko-

mu s handicapem, se konají po celé republice vždy od dubna do června. Kubu, Elen a Péťu Konto Bariéry vybralo jako tři tváře letošního, už 11. ročníku projektu. Z výtěžku jim pomůže zaplatit sportovní protézy, díky kterým budou moci sportovat jako jejich zdraví vrstevníci. Jsou totiž činnosti, kde ani elán a houževnatost chybějící ruku nenahradí. Třeba jízda na kole, při které člověk potřebuje pořádně chytit řídítka.

Díky Kubovi, Elen a Péťovi se ale dostane pomoci i dalším lidem s handicapem. Vybrat si, koho podpoří, mohou tradičně i sami účastníci projektu

Péťa a Elen
na startu
Run and Help.
Kuba byl nemocný,
ale fandil na dálku
z postele.

Run and Help. Stačí se zaregistrovat na www.runandhelp.cz. A můžete si tam pustit i naši pohádku z úvodu.

HORAL KUBA

Kubovi bude v červnu sedm let, žije kousek od Ostravy, chodí do první třídy a odmalička má kolem sebe spoustu kamarádů. Co na tom, že se narodil s vadou levé ruky a má ji pouze po zápěstí. Svůj handicap dokáže brát s humorem. Ve škole dokonce udělal spolužákům přednášku o fungování bionické protézy, kterou nosí.

„Kubík nás každým dnem učí, že i když se život někdy nevyvíjí podle

našich představ, můžeme ho prožívat naplno," říká maminka Kateřina Uhlářová. S manželem se těšili na zdravé miminko, o handicapu dopředu nevěděli. Po Kubově narození tak přišel šok. A také velký stres, zda jejich syn nemá kromě chybějící ručičky ještě další potíže. „Lékaři se obávali spojení se srdeční vadou," vzpomíná paní Kateřina. Černé scénáře se ale naštěstí nenaplnily.

I když některé věci nejsou pro Kubu vždy jednoduché, nikdy se nevzdává a stále zkouší nové výzvy. Moc rád jezdí na kole. Trénuje tech-

niku krav maga. Zkoušel hrát fotbal. S tatínkem se učí lyžovat a letos se poprvé podíval do Alp. Kromě toho krásně zpívá, dokonce chodil do sólového zpěvu. A hlavu trénuje u deskových her, rád má dámu a šachy.

První, silikonovou protézu dostal Kubík už jako maličký, ale nechtěl ji nosit. Od tří a půl let používá bionickou ruku, která reaguje na signály ze svalů. A teď by si moc přál ještě sportovní protézu, se kterou by mohl začít lyžovat s hůlkami nebo pořádně chytit řídlítko na kole. Bionickou protézou to jde sice taky, ale není to pohodlné ani bezpečné. V případě

pádu se totiž sevřená ruka nemusí včas uvolnit. Kubík si to už vyzkoušel na vlastní kůži. „Zatímco Kuba letěl, protéza se nepustila a zůstala držet na kole. Mysleli jsme si, že si musí zlomit ruku, naštěstí to dobře dopadlo," uzavírá maminka Kateřina.

GYMNASTKA ELEN

Elenka je drobná křehká dívka, do které by na první pohled málokdo řekl, že je to velká a všestranná sportovkyně. Pochází z malé obce na Frýdecko-Místecku, kde žije s rodiči a dvěma bratry, starším Viktorem a mladším Arturem.

Žádná výzva není pro Kubu moc velká. Lyžuje, trénuje krav magu a rád zpívá.

Elen přišla na svět před deseti lety bez prstíků na pravé ruce. Rodiče to zjistili až na porodním sále a ihned hledali možnosti, jakým způsobem dceřin handicap řešit. V úvahu připadala plastická operace, ale tu se kvůli její náročnosti rozhodli po dlouhém rozmyšlení odmítnout. Jediným řešením se tedy pro Elenku

stala protéza, která by chybějící část ruky nahradila.

Rodiče Elenku odmala vedli ke sportu. Pět let se věnovala tancování v disco dance kroužku. V sólo tancování se účastnila soutěží po celém Česku. Později se se stejnou vervou pustila do sportovní gymnastiky. Aktuálně je členkou gymnastického od-

dílu Pružinky. „A opět sbírá medaile na celorepublikových závodech. Jedná se o sestavy na trampolínách, kdy děvčata postupně předvádějí různě obtížné prvky,“ pyšní se právem maminka Pavla Mati. A aby pohybových aktivit neměla Elenka málo, začala loni na podzim ještě se svým starším bráchem Viktorem trénovat judo. „Už mám do-

Za Péfou stojí početná rodina. Našel se v hasičském sportu a rodiče jsou vděční, že ho ve Sboru dobrovolných hasičů Bohousova vzali mezi sebe.

Elen přijela na natáčení a focení s Kontem Bariéry s maminkou. Je to všestranná sportovkyně, v gymnastice sbírá dokonce medaile.

konce žlutý pásek, tedy druhý v pořadí. A doufám, že jednou s bráchou dosáhneme i na nejvyšší, černý pásek, jako má náš trenér," těší se Elen.

Její běžný týden je poměrně nabitý. Po návratu ze školy musí zvládnout úkoly a pak hurá na kroužky anebo ven s ostatními dětmi. Vzhledem k tomu, že bydlí v malé obci takřka u lesa, ráda by se přidala k ostatním dětem a vyrazila s nimi na kolo. Bez části ruky jí ale jezdit nejde. Moc by si proto přála sportovní protétzu. „Nejvíce mě láká single trail, který máme v lese nedaleko našeho domu. Moc se těším, až si budu moct jízdu na kole zkusit,“ uzavírá Elen.

HASIČ PĚŤA

Desetiletý Pěťa chvíli neposedí. I když mu na pravé ruce chybí prsty a zápěstí, nenechává se tím odradit od života naplno. Miluje hasičský sport a často ho můžete vidět jezdit na kole. Tobiškovci žijí v malé obci

nedaleko Ústí nad Orlicí a Pěťa se může spolehnout na podporu početné rodiny. Kromě mladší sestřičky Esterky má dva starší bráchy, 16letého Václava a už dospělého Štěpána. Právě Štěpán kdysi objevil na YouTube video, které Tobiškovy přivedlo k protetikům z Ottobocku. Tam Pěťovi vyrobili první chytrou protétzu a doteď se o něj starají. „Bylo to setkání, které nám úplně změnilo život, který se nám v tu dobu hroutil,“ vzpomíná s vděčností tatínek Petr.

I Tobiškovci čekali zdravé miminko. Na všech kontrolních ultrazvucích Pěťa chybějící ručičku zdatně schoval. „Takže si asi dokážete představit, v jakém stavu žena byla, když se Pěťa narodil,“ vypráví tatínek. Ve dvou a půl letech dostal Pěťa první kosmetickou protétzu. Víc mu ale překážela, než pomáhala, a tak brzo skončila v koutě. Jako další variantu lékaři rodičům nabídli přišití úchopových prstů, které by ale znamenalo užívání léků na potlačení imunity a možné budoucí vážné zdravotní problémy, takže ho rodiče okamžitě zamítli. A malý Pěťa se učil vše dělat jen s pažkou. Dodnes rodiče vzpomínají na příhodu z restaurace s rychlým občerstvením, kde cizí paní u vedlejšího stolku suše napomenula svého syna, aby na Pěťu nekoukal, že je ne-

mocný. „To nás opravdu dostalo do kolen,“ dodává tatínek.

Pěťa ale svůj handicap nijak tragicky nevnímal. K jídlu si bral celý příbor. Venku vozil zahradnické kolečko. Dokonce si bez ruky sedl na kolo a jel. A jak se naučil šplhat na tyči! „Žasli jsme a nevěřili, co vše je možné,“ vyprávějí rodiče. Podobně Pěťa svým odhodláním ohromil spolužáky ve školce a pak i ve škole. Všude si získal nespočet kamarádů a stal se velkým tahounem i mezi mladými hasiči, kteří koukají, jak se dá dělat sport i s takovým handicapem. „Běháme, přeskakujeme překážky, bereme hadice, přebíháme kladinu, spojujeme hadice...“ popisuje nadšeně Pěťa, jak to vypadá na hasičských závodech. Není proto divu, že sportovní protétzu by si moc přál právě na hasičský sport a také na kolo. „Na tom jezdím opravdu hodně. S rodiči a s Esterkou na výlety, za bratrancem, k babičce. Nejvíce jsem ujel najednou asi 20 kilometrů,“ vypráví. S běžnou protézou se mu ale říditka drží doslova „blbě“. Musí být nakloněný a taky už se pěkně vyboural, když ruku nestihl včas otevřít. ●

Kubu, Elen a Pěťu Konto Bariéry vybralo jako tři tváře letošního, už 11. ročníku projektu. Z vítězku jim pomůže zaplatit sportovní protétzu, díky kterým budou moci sportovat jako jejich zdraví vrstevníci.

P. S.: A kdo je Lucie? Přece atletka Lucie Neumannová, patronka 11. ročníku Run and Help.

Kilometry pro Honzu

Příběh Honzy Přikryla a Jakuba Havlíčka je učebnicovým příkladem, jak je svět malý a jaké náhody umí život přinést. Honza se narodil s těžkou formou dětské mozkové obrny, takže je pro něj důležitá rehabilitace. Bydlí se svými rodiči a dvěma staršími sestrami v malé vesnici na Olomoucku. Nikdo z nich netušil, že mezi jejími obyvateli je i nadšený cyklista Jakub Havlíček, který se rozhodl někomu aktivně pomáhat. Jejich cesty svedlo dohromady až Konto Bariéry.

Text: RADEK MUSÍLEK
Foto: MILAN JAROŠ

Honza (16) je zcela odkázán na pomoc svých rodičů Jany (53) a Petra (49), kteří ho také přivezli na naše setkání na hlavní olomoucké nádraží. Honza kromě postižení všech končetin také nemluví, ale maminka za něj prozradila, že se Honza těšil nejen na rozhovor, ale také na vlaky. Ty moc rád sleduje naživo i na počítači, který je jeho velkým kamarádem. Skrze něj komunikuje se světem a hraje svoje oblíbené hry, především dopravní simulátory.

CVIČENÍ, POČÍTAČ A PŘÍRODA

K ovládnutí počítače používá speciální myš a ovládání očima. Těmi mimochodem také velmi bystře sleduje svět kolem sebe a je v nich vidět radostná jiskra. Rozzáří ji nejen vlaky, ale také pobyty v přírodě.

Ačkoliv všichni žijí v jedné malé vesnici, neznali se, dokud jejich cesty nepropojilo Konto Bariéry.

Především na podomácku vyrobeném kole z tatínkovy dílny, které mu umožňuje speciální sed a šlapání vlastní silou. A ještě lepší je elektrická tříkolka se speciální sedačkou. To ale představuje sport i pro jeho doprovod, který musí běžet s ním. Aktivní trávení volného času je důležité, protože momentálně je Honza po absolvování deváté třídy doma. Ovšem společně s rodiči uvažují o nějaké další vhodné škole.

Jakub během cesty pořizoval každodenní videa, která dával na sociální sítě. Přiznává, že někdy úplně nevěděl, co točit, když celý den jen šlapal do pedálů. To se pak jako zápletka hodil třeba defekt kola, o něj nebyla nouze. Prý se přihodil klidně i dvakrát za den.

Podstatnou aktivitou je nezbytná rehabilitace. Zabírá hodně času, energie i peněz. A právě zde na scénu pomalu vstupuje Jakub (31). Rodiče totiž Honzu vozí po všech možných rehabilitačních zařízeních v Česku i na Slovensku. Sehnali mu také domácího fyzioterapeuta Davida, připravili a vybavili domácí cvičební kout. Protože domácí prostředí a pravidelnost jsou důležité faktory. To všechno něco (nemálo) stálo a stojí.

V plánu je, aby David chodil dvakrát týdně a zintenzivnila se Honzova neurorehabilitace. Proto se rodina obrátila s prosbou o pomoc na Konto Bariéry.

NÁHODA, KTEROU NEVYMYSLÍTE

Shodou okolností se ve stejnou dobu Kontu Bariéry ozval také sám Jakub, nadšený sportovec, který rád překonává nové výzvy. „Rozhodl jsem

se, že chci svými aktivitami zároveň někomu pomáhat prostřednictvím svých fanoušků ze sociálních sítí. Oslovil jsem nejprve náš obecní úřad, jestli nevědí o někom v bezprostředním okolí. Žádný tip jsem nedostal. Tak jsem kontaktoval deset různých charitativních organizací. Zpátky mi zavolali jen z Bariéry a jejich vlídný přístup mě nadchl. Je neuvěřitelnou shodou okolností, že mě propojily s Honzou a jeho rodinou. Bydlíme v jedné malé vesničce, ale nevěděli jsme o sobě!“ líčí nevěřící Jakub.

Rozhodl se, že vyrazí na kole do Paříže a za každý ujetý kilometr bude sbírat od svých podporovatelů na transparentní účet příspěvky. Vyrazil v červenci a na cestě, během které projel celkem dvanáct států, strávil 59 dní. Velkou oporou mu byla přítelkyně, se kterou se nedlouho před tím seznámil. Podporu získal

Honza pravidelně cvičí a posiluje.

i od místních čokoládoven Troubelice, které přispěly finančně i vlastními výrobky na cestu. Pomohla také obecní Orlovna, která nechala Jakuba chodit během přípravy do posilovny zdarma. Celkem oslovil přes sto firem, zda se chtějí nějak zapojit. Některé pak opravdu přispěly, a dokonce sdílely facebookové příspěvky.

Nešlo přitom o jeho první výpravu. Už došel pěšky 500 km na Říp, před dvěma lety dojel na kole do Chorvatska a loni do Říma. „Někdy je to dost napínavé, třeba když na mě v Bosně útočili divocí psi, ale o dobrodružství mi přece jde, proto to dělám. Postupně bych projel rád všechny státy Evropy,“ prozrazuje své plány Jakub. Ty zahrnují v příštích letech Benelux, Pyrenejský poloostrov, ovšem také Estonsko a Finsko. I když přiznává, že letos si bezprostředně po návratu říkal, že už nikdy víc... „Nejel jsem

jen do Paříže, chtěl jsem vidět i Švýcarské Alpy a z francouzské metropole jsem pak zamířil na jih a vrátil se podél pobřeží Středozemního moře. Celkem jsem překonal 37 tisíc výškových metrů. Někdy jsem si v duchu říkal: Kéž by mi to kolo někdo ukradl,“ směje se sympatický sportovec.

SPONTÁNNOST BEZ PLÁNŮ

Jakub podle svých slov není plánovací typ, někdy v daný den ani nevěděl, kam přesně dojde. „Prostě si vytyčím základní body a vyrazím. Což mě někdy dožene. Třeba když na místě vidím, že už je zavřený kemp, nebo zjistím, že cesta z Monaka do Itálie není žádná očekávaná pohodlička podél moře, ale pekelné stoupání v horách a ve vedru,“ ve sebe popisuje svoji metodu. Jeho spontánnost je až taková, že se v ke svému překvapení v Paříži ocitl

během olympiády náhodou vedle takzvaného Českého domu, na což ho upozornila česká muzika, kterou zaslechl.

Jakub během cesty pořizoval každodenní videa, která dával na sociální síť. Přiznává, že někdy úplně nevěděl, co točit, když celý den jen šlapal do pedálů. To se pak jako zápletka hodil třeba defekt kola, o něž nebyla nouze. Prý se přihodil klidně i dvakrát za den. Pro Honzu to byl pravidelný „večerníček“. Prožívali společně cestu a vzájemně se motivovali. Honza se třeba na svém kole snažil ujet řádově nižší ekvivalent dané etapy. Například sto kilometrů Jakub a sto metrů Honza.

Celá akce vedla ke spokojenosti všech ke kýženému cíli vybrat dvě stě tisíc na rehabilitaci pro Honzu. On i rodina jsou velmi vděční Kontu Bariéry a Jakubovi, ve kterém našli nového rodinného přítele. ●

Ostrava versus Praha

PETRA KOTKOVÁ SE NARODILA V Kladně, ale velkou část života strávila ve Frýdku-Místku a Ostravě. Momentálně bydlí v Praze, takže z pohledu člověka na vozíku má co srovnávat. Na svět totiž přišla se syndromem kaudální regrese, v jehož důsledku nemá dolní končetiny. Přesto se „postavila na vlastní nohy“ a nebojí se samostatnosti.

Text: RADEK MUSÍLEK

Foto: MILAN JAROŠ

K nezávislému a zatím snad i trochu neukotvenému životu ji do značné míry přiměly okolnosti. Coby dítě narozené s postižením skončila Petra (25) v dětském domově, odkud si ji ve čtyřech letech vzali pěstouni z Frýdku-Místku. V šestnácti letech jí byly amputovány dolní končetiny, které měla do té doby srostlé. Zbytek těla Petře našťastí funguje dobře.

O rok později v Ostravě nastoupila ke studiu košíkářství a následně na tříleté obchodní škole. Poměry v pěstounské rodině se mezitím natolik zhoršily, že se ve dvaceti letech sama do Ostravy přímo přestěhovala. Po studiích se rozhodla zkusit kontaktovat původní biologickou rodinu, takže se na rok přesunula do

Do Prahy jsem vyrazila hlavně za prací a změnou. Nové město, lidé a tak vůbec. Mám tu kamarádku, se kterou bydlím v Nuslích, takže jsem nešla úplně do neznáma.

I přes různé životní peripetie Petře téměř nikdy nemizí úsměv z tváře.

rodného Kladna. Bohužel ani tento životní krok se moc nevydařil, takže se opět na rok vrátila do Ostravy, aby následoval přesun do Prahy. V hlavním městě se prozatím usadila, našla si bydlení i práci, takže může porovnat, jak se jí kde žilo a žije. S Ostravou přitom neztratila kontakt, pravidelně tam dojíždí za lékaři i kamarády.

V OSTRAVĚ ŽÍT, V PRAZE PRACOVAT

„Do Prahy jsem vyrazila hlavně za prací a změnou. Nové město, lidé a tak vůbec. Mám tu kamarádku, se kterou bydlím v Nuslích, takže jsem nešla úplně do neznáma,“ líčí sympatická Petra, která se usadila v běžném bytě, do něhož se dostane s vozíkem. „Nejde o nějak speciálně upravené bydlení, stačil mi bezbariérový přístup a dostatečně široké dveře. Platíme běžný komerční nájem, za dva plus jedna o rozloze šedesát metrů čtverečních to dělá dvacet tisíc korun měsíčně. To je oproti Ostravě dost velký rozdíl. Tam jsem platila za dva plus jedna o padesáti pěti metrech jen devět tisíc. A taky bylo mnohem snazší vyhovující byt najít. Praha je v tomhle ohledu jednoznačně horší. Už jen kvůli těm cenám. Celkově se tu žije draž,“ konstatuje Petra.

Na druhou stranu si chválí, že v hlavním městě si mnohem snadněji našla práci, což byla jedna z hlavních

motivací k přestěhování. A považuje to za důležité závaží na pomyslných vahách rozhodování.

Na internetu narazila na nabídku práce v tréninkové Ta Kavárně provozované obecně prospěšnou společností Borůvka Praha nedaleko Vyšehradu v jedné z budov Jedličkova ústavu a škol. Jedná se sice o zaměstnání s minimální mzdou a dočasnou působností, Petra však nepochybuje, že až přijde čas, nabyté zkušenosti jí pomohou najít bez problémů nové stálé místo. Při její šikovnosti a nezávislosti o tom není pochyb. „V Ostravě mě kvůli handicapu nikde nevzali nebo jsem narazila na bariéry, přestože šlo o nabídku práce pro osoby se zdravotním postižením,“ povzdechne si mladá žena na vozíku.

VÍC BARIÉR MÁ HLAVNÍ MĚSTO

Druhým dechem ale dodává, že jinak se jí Ostrava jeví oproti Praze celkově bezbariérovější. Především při pohybu ve veřejném prostoru. „Městská hromadná doprava tam je kompletně bezbariérová, včetně zastávek. Už není problém se dostat odkudkoliv kamkoliv. V Praze se o poznání hůř přesouvám sama, a to i přesto, že používám elektrický přídatný pohon ke svému mechanickému vozíku,“ líčí Petra své zkušenosti.

Třeba za nákupy jezdí raději do vzdálenějšího obchodního centra

I díky přídavnému elektrickému pohonu je v pohybu po městě zcela soběstačná.

Arkády Pankrác, protože prodejna Tesco nedaleko její adresy je příliš malá s úzkým prostorem mezi regály. Stanice metra Pankrác je však momentálně na delší čas mimo provoz kvůli dostavbě čtvrté linky podzemní dráhy.

Za vcelku jednoduché, i když samozřejmě časově náročné považuje svoje pravidelné cesty ke specializovanému lékaři v Ostravě. „Jezdím

minimálně jednou měsíčně. Z pražského Hlavního nádraží mi to vlakem trvá něco lehce přes tři hodiny. Vyrážím brzy ráno. V Ostravě přesednu na tramvaj a do půl hodiny jsem u doktora. Žádné problémy. Když si všechno vyřídím, zbývá mi čas na setkání s kamarády. Beru to jako takový celodenní výlet. Zatím se mi nechce měnit lékaře a vyhledat si nového v Praze, uvidíme co dál...“ přemítá Petra.

SLUŽBY JSOU SROVNATELNÉ

Dostupnost lékařské péče i rehabilitace v Ostravě si pochvaluje. Stejně jako blízkost lázní Klimkoviče, kam je to z centra dvacet minut autem. Jen o něco málo víc vlakem či autobusem. Sociální služby nikdy nevyužívala, tak nedokáže situaci porovnat. Školy na výběr prý byly. Petra konkrétně studovala na Střední škole profesora Zdeňka Matějčka v Porubě.

Běžné služby, jako je kadeřník a podobně, jsou v obou městech dostupné srovnatelně, stejně jako možnost kulturního vyžití. „Co porovnat naopak nemůžu, jsou hospody. Tady v Praze jsem se k tomu za více než rok ještě nedostala, ale Ostravu by předčila jen těžko. Kdo by neznal Stodolní, že?“ směje se Petra.

DRSŇÁCI VERSUS KVĚTINKY

Zato obyvatele obou metropolí Petra srovnává velmi snadno a s přímocností. „V Ostravě jsou většinou lidé rázní a sprostí. V Praze žijí spíš takové urážlivé květinčky, co dlouze mluví, ale celkově jsou o poznání milejší a vstřícnější. Hodně mi tu nabízejí pomoc, to se v Ostravě moc neděje. V Praze je mnohem víc cizinců, v Ostravě zase Romů,“ uzavírá Petra svou rychlou demografickou analýzu.

Ačkoliv je to na hony vzdálené zažitě představě o kdysi pulzujícím hutním srdci republiky, považuje Petra Ostravu za zelenější město. „Je to paradoxní, ale na první dojem se mi to tak jeví, i když v Praze je nepopíratelně lepší vzduch,“ srovnává Petra a zároveň přidává tip, kam se podívat za průmyslovou historií. „Určitě doporučuji areál Dolní Vítkovice. Tamní expozice je převážně bezbariérová stejně jako důl Landek a jeho hornické muzeum. A řekla bych, že za návštěvu stojí i ostravská zoologická zahrada, která sice nemá s průmyslem nic společného, ale je hezčí než ta v Troji.“

Jestli Petra Kotková v Praze zůstane natrvalo, nedokáže říct. „Zatím se mi tu líbí a chci zůstat, ale já si moc nedělám dlouhodobé plány, žiju spíš ze dne na den,“ prohlašuje. ●

Laura a její sluchadla

Malá Laura Peřinová se narodila s genetickou poruchou sluchu, ze kterého jí zbývá asi 15 procent. Pro její rodiče Jakuba a Silviu to nebylo překvapení, protože oni i jejich starší syn Luca (4) mají rovněž těžkou nedoslýchavost. Laura už nyní používá sluchadla, která jí pomáhají v komunikaci. Učí se mluvit a řeč roztomile kombinuje se znakovým jazykem. Dělá velké pokroky, pro lékaře až neuvěřitelné, takže teď přišel správný čas pořídit jí nová sluchadla s lepším výkonem a větším množstvím zvukových kanálů. Jejich cena je však zhruba dvojnásobná oproti stávajícím, a zdravotní pojišťovna hradí jen výrazně menší část celkové sumy. Proto se Peřinovi obrátili na Konto Bariéry s prosbou o pomoc.

Text: RADEK MUSÍLEK

Foto: MILAN JAROŠ

Laura (2) je veselá a čiperné děvčátko. S bráškou Lucou si ráda hraje, povídá i zpívá. Učí ji novým slovům. Ten pro to má dobré předpoklady, protože před rokem dostal kochleární implantát, což mu zásadním způsobem změnilo život. Mnohem lépe slyší i mluví. Tatínka Jakuba (35) to před půl rokem inspirovalo ke stejnému kroku. „Syn od půl roku používal sluchadla, ale postupně mu sluch dál slábl, až přestal úplně sly-

šet. Takže implantát pro něj byl východiskem. Řekl jsem si, že když to podstoupil a zvládá můj syn, tak to zkusím taky,“ svěřuje se Jakub Peřina, který je při našem společném setkání hlavním zprostředkovatelem komunikace. Mé otázky slyší v kombinaci s odezíráním a řadu věcí vysvětluje manželce Silvii (28) prostřednictvím znakování. Ale i ona díky sluchadlům a odezírání hodně sama pochytil. Původem je Italka

Lepší sluchadla
malé Lauře
pomohou
v dalším rozvoji.

a obdivuhodně dokáže mluvit italsky, česky i anglicky, nehledě na to, že tyto jazyky ovládá také ve znakové formě!

NEJEN ČEŠTINA A ZNAKY

Italská slovíčka postupně chytá i Laura. Maminka Silvia čte oběma dětem knížky v tomto jazyce, prohlíží si doprovodné obrázky a ledacos

její dcera pochytil i během pobytů v Itálii s příbuznými, za kterými celá rodina jezdí minimálně jednou ročně na letní prázdniny. Sluchové postižení má i bratr a rodiče ženy, která si nechala rodné příjmení Palmieri. Také bratři a sestry pana Peřiny mají problémy se sluchem, zatímco rodiče nikoliv.

Zajímavým postřehem je fakt, že Italové prý obecně při komunikaci

daleko víc používají výrazná gesta a mimiku, která je pro neslyšící velmi důležitá pro pochopení emocí a celkového vyznění. Jsou tak lépe čitelní pro toho, kdo má problémy se sluchem.

Malá Laura se svým bratrem Lucou (4) tak vyrůstají v (nejen) jazykově velmi podnětném prostředí a nová sluchadla jí ještě rozšíří možnosti. Jakub Peřina s manželkou věří,

že kvalitnější sluchadla budou stačit k tomu, aby slyšela natolik dostatečně, že nebude potřebovat náročnou operaci kochleárního implantátu. Výrazem „dostatečně slyšet“ rodiče myslí stav, kdy se sluchadly Laura zvládne porozumění mluvené řeči.

Jakub Peřina přiznává, že původně byl u sebe odpůrcem implantátu, což není mezi lidmi v komunitě neslyšících výjimka. Mnozí ho vnímají

Už i starší bráška učí Lauru nová slova.

jako narušení subkultury lidí s jiným (znakovým) jazykem. Často se nevnímají jako lidé s nějakým postižením. Jakub tento postoj zastával kdysi také, ale časem změnil názor a po operaci syna se definitivně rozhodl.

Ted' si pochvaluje, že slyší lépe než dřív, i když i když to prý bude chtít ještě hodně času a tréninku k plnohodnotnému porozumění mluvené řeči. „Všechno je to nové, zvuky, podněty. Stále se učím a Luca to má úplně stejně. Věřím, že podobné to bude s novými sluchadly i v případě Laury,“ vysvětluje muž, na jehož hlase, stejně jako v případě manželky, je sice poznat, že má sluchové postižení, ale slyšící člověk mu bez větších problémů rozumí. Jen několik záplněnějších slov jsme si raději sdělili písemnou formou.

DOMA S TATÍNKEM

Malou Lauru pochopitelně náš rozhovor moc nezajímal, její pozornost daleko víc poutaly dobroty na pultu kavárny a mamčiná náruč. Na rodičovské dovolené je však s dětmi tatínek. „Luca už chodí do školky. Dvakrát týdně do lesní školky Šalvějka pro čistě neslyšící děti, kde znakují i učitelé, třikrát týdně pak do školky Pipan, kde je kombinace dětí s různým stupněm sluchového postižení. Rádi bychom, aby pak byl integrován na běžnou školu. Laura je na to za-

Syn od půl roku používal sluchadla, ale postupně mu sluch dál slábl, až přestal úplně slyšet. Takže implantát pro něj byl východiskem. Řekl jsem si, že když to podstoupil a zvládá můj syn, tak to zkusím taky.

tím moc malá, takže s ní jsem doma. Občas pro nějakou neziskovku udělám webové stránky, protože jsem na vysoké škole vystudoval informační technologie, ale na hlavní úvazek pracuje moje žena,“ říká Jakub Peřina a jeho paní vysvětluje náplň svojí práce. „Věnuji se grafice pro univerzitu a poradenství v rámci různých organizací pomáhajících lidem se sluchovým postižením. Existují různé aplikace překládající do znakového jazyka, které mají pochopitelně vizuální podobu. Také jde o vyprávění příběhů nebo upravujeme slovosled znakových vyprávěčů, protože pořadí mluvených slov a znaků se někdy liší,“ vysvětluje paní Silvia.

Manželé se poznali během svých studijních stáží na Gallaudetově univerzitě v USA. Tato soukromá vysoká škola sídlí ve Washingtonu D. C. a je Mekkou studentů se slu-

Od maminky chytá i některé italské výrazy.

chovým postižením. Univerzita funguje od roku 1864 a je jedinou vysokou školou, ve které jsou všechny vzdělávací programy a služby navrženy tak, aby vyhovovaly neslyšícím a nedoslýchavým studentům.

Po konci pobytu v USA se Jakub a Silvia přesunuli do Prahy, kde se za časů covidu roku 2020 vzali. Tady vlastně začíná příběh malé Laury, který je zatím příliš kratičký na nějaké obsírnější vyprávění. Ale nové a nové kapitoly budou postupně přibývat. Nová sluchadla veselé holčičce Lauře pomohou v tak důležitém startu do života, který má před sebou. A zdá se, že přinejmenším z rodiny má skvělé předpoklady pro to, aby to byl život hezký a naplněný! ●

Otvírající se kosmos

Dokonale zdraví a trénování, to jsou vlastnosti spojené s profesí kosmonautů. V představách většiny lidí je kosmonaut příkladem takřka naprosté fyzické dokonalosti. Je však tato představa pravdivá? Za šedesát čtyři let od chvíle, kdy první člověk vystoupal do vesmíru, se mezi členy oddílů kosmonautů objevily různé fyzické nedokonalosti od chybějícího oka po Parkinsonovu chorobu. A kritéria výběru se oproti počátkům kosmonautiky dál značně posouvala. Proto se v současnosti na profesi kosmonauta může připravovat i muž, kterému chybí dolní končetina.

Text: ONDŘEJ ŠAMÁREK

První členové oddílu kosmonautů, a to jak na sovětské straně, tak i na straně Američanů, byli skutečně příklady doslova železného zdraví. Výběr byl nesmírně přísný. Například jeden z amerických kandidátů pro první nábor, jistý Jim Lovell, nakonec z výběru do prvního oddílu amerických astronautů vypadl proto, že měl přechodně nepatrně zvýšenou hladinu bilirubinu v krvi. Pokud vám toto jméno nic neříká, podívejte se na velmi zdařilý film *Apollo 13*. Tento muž s českými kořeny později v rámci mise *Apollo 8* společně s dalšími dvěma kolegy jako první obletěl Měsíc. A pod jeho velením se v pořádku dokázala vrátit na Zem posádka „nešťastné třináctky“, jejíž loď postihla bezprecedentní tech-

nická nehoda během pokusu o třetí přistání na Měsíci.

Do oddílu byl vybrán hned v následujícím kole, takže mohl následně zažít výše popsaná dobrodružství, ale tato epizoda dává poměrně jasný náhled na to, jak dokonalými vzorky *Homo sapiens* museli být, alespoň co se fyzické stránky týče, první astronauti. I když, paradoxně, jiný muž, Deke Slayton, výběrem prošel, přestože mu chyběl článek jednoho z prstů na levé ruce. Jako dítě o něj přišel, když jej neopatrně strčil do žacího stroje. Výběrová komise nad tímto defektem dlouze uvažovala a probírala se všemožnými mate-

Po prvních kosmických letech se ukázalo, že extrémní požadavky na zdraví nejsou úplně potřeba. A laťka se začala pomalu snižovat.

riály, aby nakonec usoudila, že právě prsteník na levé ruce je jediným z prstů, u něhož absence posledního článku nevadí.

BEZ PALCE A OKA

Tento přístup byl naprosto pochopitelný. Vlastně nikdo nedokázal přesně předpovědět, co na odvážné muže za hranicemi atmosféry čeká. Po prvních kosmických letech se ukázalo, že extrémní požadavky na zdraví nejsou úplně potřeba. A laťka se začala pomalu snižovat. Tak se například stalo, že se v roce 1964 v civilním oddílu sovětských kosmonautů objevil Sergej Anochin.

Tento zasloužilý zkušební pilot byl příkladem dokonalého profesionála. A přes vyšší věk, než jaký byl u tehdejších kosmonautů obvyklý, byl ve svých padesáti čtyřech letech v bezvadné fyzické formě. Tedy až na jeden malý problém... Anochin neměl oko. O to přišel při jednom z testovacích letů. Nicméně byl natolik velkou autoritou, že mohl nejen pokračovat v letecké kariéře, ale také podstoupil kosmonautický výcvik, a dokonce se stal velitelem civilního kosmonautického kádru. Šance na let do vesmíru u něj nebyly vysoké a také se nikdy nenaplnily, nicméně jeho příklad zůstává zajímavou epizodou.

A když se ještě na chvíli vrátíme k chybějícím prstům: Deke Slayton nebyl jediným, kdo měl podobný handicap. Sovětský kosmonaut Pjotr Kolodin prošel nábořem v roce 1963, přestože mu kompletně chyběl jeden z prstů. A co více – oním chybějícím prstem byl rovnou palec! Za jeho kandidaturu se však přimluvil sám legendární hlavní sovětský konstruktér Sergej Koroljov. Ten měl údajně prohlásit, že speciálně pro Kolodina klidně přizpůsobí ovládací prvky lodi Sojuz, pokud to bude nutné.

LÉKAŘSKÉ OMYLY

Kolodin bohužel na oběžnou dráhu nikdy neletěl. Nejbližší vesmíru se dostal v červnu 1971, kdy byl členem hlavní posádky Sojuzu 11. Tři dny před startem ale lékaři u jeho kolegy Kubasova našli na rentgenovém snímku plic podivný stín.

A pojali podezření, že by se mohlo jednat o tuberkulózu. Posádka byla vyměněna za náhradní. Nakonec se ukázalo, že ona skvrna není nic závažného. A za pár dní kosmonauti pochopili, že jim nejspíš zachránila život. Náhradní posádka, která nakonec letěla místo nich, zemřela při návratu, když se předčasně otevřel odvětrávací ventil v jejich kabině ještě v době, kdy se návratová kabina nacházela ve vakuu. I takové mohou být důsledky rozhodnutí lékařů.

Občas se nicméně stane, že lékaři nějaký druh nedokonalosti jednoduše přehlédnou. Toto štěstí měl třeba druhý sovětský kosmonaut German Titov. Ten v dětství utrpěl zlomeninu zápěstí. Pokud by o této skutečnosti věděli lékaři z výběrové komise, znamenalo by to okamžitou stopku pro jeho kosmické ambice.

Podobně na tom byl Vitalij Žolobov. Ten zase při svém výběru v roce 1963 zamlčel fakt, že při autonehodě několik let před tím upadl na nějakou dobu do bezvědomí. Opět, pokud by tato skutečnost byla lékařům známa, okamžitě by byl býval z výběru vyřazen.

VÍCE LIDÍ, MÉNĚ NÁROKŮ

Požadavky na naprosto dokonalé zdraví však nemohly vydržet věčně. Zejména s nástupem raketoplánu na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let byla kritéria postupně uvolňována. Týkalo se to ovšem pouze pozic takzvaného letového specialisty a specialisty pro užitečné zatížení. Tito astronauti neměli raketoplány pilotovat, ale měli se věnovat náplni letu samotného. Tedy provádět experimenty, výzkum, výstupy do volného prostoru a obsluhovat robotickou paži pro manipulaci s nákladem. Přestože jejich práce byla velmi odpovědná a náročná, nebylo zapotřebí například naprosto dokonalého zraku. Do výběru se tak dostali i ti, kteří by předchozími výběry prošli jen těži.

Ani přes velmi pečlivou práci výběrových komisí se ovšem nedařilo zachytit všechny zdravotní dysfunkce. Asi nejkráklavějším příkladem je Daniel Brandenstein. Do amerického oddílu byl zařazen v roce 1978 jako

Ilustrace: DALL-E

pilot raketoplánu. Tedy bez nároku na úlevy stran zdravotního stavu. V letech 1983 a 1985 odlétal dvě mise bez jakéhokoliv problému. Jenže při jedné z periodických prohlídek v roce 1987 vyšla najevo šokující věc. Při takzvaném Farnsworth Lantern testu Brandenstein totálně selhal. Tento test je zaměřen na vnímání barev. Ukázalo se, že Brandenstein je barvoslepý! Zřejmě jen proto, že při už absolvovaných misích neměl žádný problém, mohl se v devadesátých letech vydat do vesmíru ještě dvakrát. Byť jeho barvoslepost byla v té době již všeobecně známá.

A ještě jeden příběh z americké strany je ohledně zdraví výjimečný. V březnu 1996 se do vesmíru vydala mise STS 76. Na palubě byl také letový specialista Rich Clifford.

Byl to už jeho třetí let a během něj Rich mimo jiné vykonal i výstup do volného vesmíru. Na tom by nebylo nic neobvyklého, nebýt toho, že Cliffordovi byla necelé dva roky před tím diagnostikována Parkinsonova choroba. Rich v té době pociťoval jen velmi lehké potíže a vzhledem k tomu, že se jeho symptomy nezhoršovaly, zůstal se souhlasem nadřízených v soupisce na STS 76. Krátce po jejím úspěšném zakončení odešel z řad NASA, protože si nemohl být jist, jak rychle bude nemoc postupovat.

Abychom se ale opět podívali na druhou stranu zeměkoule, do jisté míry bychom podobný, lehce uvolněný přístup jako u raketoplánů našli i u Sovětů v době, kdy vybírali takzvané kosmonauty výzkumníky

pro lety v rámci programu Interkosmos. Samozřejmě se muselo jednat o nadprůměrně zdravé jedince, nicméně určité nedostatky byly tolerovány.

ČESKÝ BRONZ A KOSMIČTÍ TURISTÉ

Jako příklad může posloužit náš kosmonaut Vladimír Remek. V době výběru měl mírnou nadváhu. Navíc se u něj projevovala vazomotorická rýma. Tedy rýma, která se spouští například jako přecitlivělá reakce na příliš suché prostředí, látky znečišťující ovzduší, přechod do prostředí s teplotním rozdílem a podobně. I přes tyto „mouchy“ se Remek stal v roce 1978 prvním kosmonautem z jiného státu než SSSR nebo USA.

Další uvolnění přišlo s nástupem komerčních letů. Na přelomu milénia začali Rusové vozit na orbitální dráhu platící zákazníci. Nároky na jejich zdravotní stav byly pochopitelně mnohem nižší, než tomu bylo u profesionálů. Samozřejmě některá onemocnění byla i nadále jednoznačnou stopkou. Například ledvinové kameny, problémy se srdcem nebo cévami a podobně. Nástup komerčních společností nabízejících lety do vesmíru zásadně změnil poměry ohledně požadovaného zdraví kosmických cestovatelů. Dnes máte možnost letět do vesmíru na orbitální dráhu se SpaceX, nebo zažít suborbitální skok s Blue Origin a Virgin Galactic.

JDE TO I BEZ NOHY

Pokud byste se s nimi rozhodli letět, za předpokladu, že máte opravdu hodně peněz nazbyt (průměrně 20–25 milionů amerických dolarů), nemusíte být dokonalým atletem ani železným mužem či ženou. Při jedné z misí SpaceX figurovala v roce 2021 například jistá Hayley Arceneauxová. Tehdy devětatřicetiletá žena se do vesmíru podívala i přes to, že v dětství prodělala rakovinu kostí a má titanový kolenní kloub a titanový implantát v levé stehenní kosti. Stala se 570. lidskou bytostí, která na čas opustila svoji rodnou planetu.

Pro zákazníky Blue Origin je zase nejprísnejším vstupním požadavkem

Nástup komerčních společností nabízejících lety do vesmíru zásadně změnil poměry ohledně požadovaného zdraví kosmických cestovatelů.

Dnes máte možnost letět do vesmíru na orbitální dráhu se SpaceX, nebo zažít suborbitální skok s Blue Origin a Virgin Galactic.

schopnost vystoupat na obslužnou věž rakety New Shepard za minutu a půl. Sedm poschodí za devadesát sekund není nic, co by běžný člověk nezvládl, jak již prokázali dosavadní účastníci letů s touto společností. A v současnosti nezůstávají stranou ani lidé, jejichž účast na kosmických letech by ještě před nedávným byla doslova science-fiction. Do nejnovějšího výběru do oddílu evropských astronautů totiž byli, zatím experimentálně, zahrnuti i lidé, jejichž mobilita je omezena. Evropská kosmická agentura ESA výslovně uvedla, že přípustná je nesterjné velká délka nohou, chybějící noha nebo obě nohy až po kolenní kloub a do výběru byli také zahrnuti lidé, jejichž výška nepřesahuje 130 centimetrů.

Potenciálním kandidátem na let k Mezinárodní vesmírné stanici, který se aktivně v rámci oddílu ESA připravuje, je tak John McFall (44). Muž, jenž v devatenácti letech po nehodě na motorce přišel o pravou nohu nad kolenem. V roce 2008 získal bronzovou paralympijskou medaili v běhu na sto metrů a loni byl také jedním z vlajkonošů při zahájení her v Paříži.

Jak vidno, zdravotní kritéria pro cesty do vesmíru jsou dnes k nepoznání od těch, která byla nastavena před několika dekadami. Pro ty, kteří vždy toužili podívat se nad hranice atmosféry, tak odpadla ta často hlavní a nepřekonatelná překážka. ◊

Kdo je Ondřej Šamárek

Ondřej Šamárek patří k předním popularizátorům kosmonautiky u nás. Je členem redakce internetového portálu Kosmonautix.cz a jeho tvorbu najdete i na Youtube.com, například v podobě podcastu Time4Space.

Jak na QR kódy

**V některých
textech
můžete
narazit
na QR kód.**

**Zapněte
fotoaparát
na svém
chytrém
mobilu
a naniřte jej
na kód, ťukněte
prstem na
nabízený odkaz
a dozvíte se
víc!**

Já to zvládnou!

PRO DOSPĚLÉ LIDI S POSTIŽENÍM A JEJICH RODIČE JE VELKÝM TÉMATEM OSAMOSTATŇOVÁNÍ, KTERÉ SE POCHOPITELNĚ POJÍ S ŘADOU OBAV A NEZNÁMÝCH. ABY OBĚ SKUPINY ZÍSKALY NEZBYTNOU PODPORU, ZRODIL SE NÁPAD NA USPOŘÁDÁNÍ CYKLU WEBINÁŘŮ – INTERNETOVÝCH BESED S NÁZVEM JÁ TO ZVLÁDNU! O JEJICH VZNIKU, PRŮBĚHU A POSLÁNÍ JSME SI POVÍDALI S JANOU GAJDOŠOVOU, PRACOVNICÍ PR PRO MORAVU Z ORGANIZACE RYTMUS – OD KLIENTA K OBČANOVÍ Z. Ú.

Text: RADEK MUSÍLEK

Foto: MILAN JAROŠ

„Chceme lidem ukázat, že pomoc a služby tu jsou, ale rodiče i samotní lidé s postižením je musí hledat. Náš projekt má především rodičům poradit a zároveň ukázat, co všechno je možné, aby se zbavili strachu a nejistoty. Právě oni totiž musí své potomky pustit do života, což je pochopitelně velmi těžké, když nejsou připraveni a nevědí, co a jak bude. Zároveň cítí nezbytnost takového kroku, protože chtějí pro své dcery a syny zajistit spokojenou budoucnost, až jim samotným nebudou zbývat síly na péči. Bavíme se přitom především o skupině dospělých s mentálním a kombinovaným postižením, zároveň ale chceme oslovit také rodiče malých dětí s postižením a motivovat je, aby situaci začínali řešit čím dříve, tím lépe,“ říká na úvod Jana Gajdošová, která je moderátorkou internetových setkání a zároveň patří mezi spoluorganizátory projektu Já to zvládnou!

NA POČÁTKU BYLO SETKÁNÍ

Rytmus není jediným pořadatelem projektu, spolu s ním se na něm podílí obecně prospěšná společnost Agapo, Centrum Kociánka a Domov pro mne. Nápad se zrodil na takzvané Snídani neziskovek. Jde o neformální setkání vedoucích pracovníků neziskových organizací z Brna

a okolí, které se koná každé dva měsíce už po dobu deseti let. Kromě výše zmíněných se pravidelně k setkáním přidávají také Diakonie, Maltéžská pomoc, ParaCENTRUM Fénix, Liga vozíčkářů nebo Národní rada osob se zdravotním postižením.

„Vzájemné kontakty jsou rozhodně užitečné, předáváme si informace a inspirace, spolupracujeme. V průměru se nás sejde tak patnáct, někdy o něco méně, jindy víc. Probíráme novinky a problémy, které nás společně tíží. Občas se zapojí i lidé s trochu jiným zaměřením, ale jádro tvoří především organizace ze sociální oblasti. Shodli jsme se, že rodičům pečujícím o dítě se znevýhodněním často chybějí informace a neznají všechny možnosti. V lednu 2024 se tak na snídani spontánně zrodil nápad udělat něco, co by jim v tomto ohledu pomohlo. To byl první dobrý impuls ke vzniku webináře Já to zvládnou!“ líčí Jana Gajdošová.

Hned po tomto setkání založil ředitel Centra Kociánka Tomáš Komárek sdílený dokument pro účastníky. Prvotní nápad byl uspořádat

Nápad se zrodil na takzvané Snídani neziskovek. Jde o neformální setkání vedoucích pracovníků neziskových organizací z Brna a okolí, které se koná každé dva měsíce už po dobu deseti let.

Jana Gajdošová
internetové
besedy moderuje
a spoluorganizuje.

konferenci pro rodiče. Takový formát ovšem naráží na dva základní problémy – jedná se o jednorázovou akci a vyžaduje osobní účast, která není vždy z různých důvodů možná. Iniciátoři tak postupným třibením nápadů došli k závěru, že lepší variantou bude cyklus besed, k nimž se bude možné připojit online po internetu z domova.

Odpadne tak komplikace s dojížděním v jeden přesný čas na konkrétní místo. Rodiče rovněž nemusí řešit případné hlídání. A připojit se budou moci i lidé z druhého konce republiky, navíc vznikne videozáznam spustitelný následně kdykoliv. Praxe nakonec ukázala, že asi třetina přihlášených se z časových důvodů nemůže připojit živě, a tak si nechávají poslat právě alespoň záznam.

POSLUCHAČI ZE VŠECH KRAJŮ

Od nápadu k realizaci prvního dílu webináře uplynulo devět měsíců, první, úvodní díl o příbězích rodičů se uskutečnil 22. října 2024. V té době už byla zajištěna i finanční podpora ze strany Jihomoravského kraje. Právě tento díl zatím prý zarezo- noval asi nejsilněji.

Pozitivní zpětné vazby jsou ale i na všechny další, které dosud proběhly. Lidé žijící ve svých bublinách každodennosti jsou rádi za prezentaci možností na příkladu ostatních v podobné situaci.

„Připojují se nám lidé prakticky ze všech krajů, i když ze vzdálenějších míst se jedná spíš o jednotlivce. Nejvíce účastníků máme z Jihomoravského a Olomouckého kraje. Většinou se na jednotlivé díly registruje tak do padesáti osob, živě se přímo při-

pojí okolo dvaceti z nich. Zbytek má zájem o následný záznam. Dozvídají se o nás především přes internet, tedy prostřednictvím webů a sociálních sítí čtyř pořádajících organizací, a partnery. Také tiskneme plakáty a rozesíláme informační e-maily. I když se počty účastníků mohou někomu zdát malé, i tak nám to přijde důležité,“ konstatuje Jana Gajdošová.

Její slova potvrzuje i průběh čtvrtého dílu webináře na téma „Samostatně bydlet neznamená bez pomoci“, k němuž se připojil i autor tohoto článku. Kromě něj a moderátorky se účastnilo dalších dvacet jedna lidí. Většina osobně potvrdila, že se o projektu dozvěděla z informačních e-mailů a Facebooku nebo přímo v některé z organizací poskytujících služby lidem s postižením. Většinou prostřednictvím organizace Rytmus

a Centra Kociánka, ačkoliv se našli i diváci napojení na českobudějovickou Arpidu, která není do projektu přímo zapojena.

AUTENTICKÉ PŘÍBĚHY A ZKUŠENOSTI

V tomto konkrétním dílu (konají se v podvečer a trvají přibližně hodinu a půl) hovořil o svém příběhu Richard Biháří a pracovnice Rytmu, vedoucí služby podpory samostatného bydlení Lenka Skálová. Na ně navázala Zuzana Sochorová (na vozíku) a pracovníci Domova pro mne Eva Andrlíková a Tomáš Řezníček. Ti mluvili o chráněném bydlení fungujícím v Brně od roku 2012. Dnes je v této službě k dispozici osmnáct míst v patnácti bytech na čtyřech adresách, přičemž některá z míst jsou zcela samostatná, jiná sdílená s dalšími.

Hlavním sdělením besedy bylo, že člověk s mentálním postižením nemusí být odkázán pouze na péči své rodiny, což je v těchto případech nejčastější model v rámci České republiky, ale může si s vhodnou podporou najít také vlastní bydlení a práci. Zazněla i slova o zkušenostech s institucionální péčí, která představuje rovněž rozšířenou alternativu, ale ubírá na svobodě a samostatnosti dotyčného člověka. Pro zájemce došlo také na pozvánku ke konferenci o tématu samostatného bydlení 20. května 2025 v Karlových Varech.

Taková výpověď zcela zapadá do formátu webináře Já to zvládnou! Mluví hlavně rodič nebo mladý člověk s postižením plus pracovníci podporujících organizací. Ti jsou však spíše v roli moderátorů nebo představují konkrétní službu. Tím je všechno pro obecenstvo autentické. Zaznívají reálné příběhy a zkušenosti. Dotazy mohou účastníci klást prostřednictvím chatu.

Projekt webinářů Já to zvládnou! potrvá až do května. Na každý se dá přihlásit zvlášť, takže se stačí podívat na internet a jednoduše se zaregistrovat. Přes jejich nesporný přínos je budoucnost zatím nejistá, záleží na financích. Zatím bylo vše pokryto díky vstřícné nabídce Jihomoravského kraje. ●

**Webináře
pro rodiče
o osamostat-
ňování**

Na vlnách...

Přináší do éteru vždy zajímavá témata a klade od mikrofonu otázky svým lahodným hlasem. Pro tentokrát jsme to otočili – moderátor Českého rozhlasu Vladimír Kroc, spisovatel a cestovatel, sedí proti mně bez mikrofonu. A ptáme se my.

Text: MICHAELA ZINDELOVÁ

Foto: MILAN JAROŠ

A Z ARCHIVU VLADIMÍRA KROCE

Všechno, co jste v dětství a v mládí poznal, jste později nějak profesně zúročil. Všechno do sebe pěkně zapadá jako obrázek puzzle.

Poprvé jsem se ocitl jako prcek, v osmi měsících, v Indii, kde tatínek pracoval na montážích. Maminka, myslím, byla statečná, protože bez znalosti jazyka odletěla na dva roky za ním a přemístila tam rodinu, mě a sestru. Víím, že tatínek už tehdy fotil, natáčel na osmimilimetrovou kameru – díky tomu všemu mám Indii v paměti. To moje dávné putování souvisí s mým cestováním o dost let později – skamarádili jsme se s Jirkou Křížem, primářem spinální jednotky v Motolské nemocnici, vozíčkářem, se kterým jsme se narodili ve stejný den, 29. 4., on je jen o pár let mladší.

Porozuměli jsme si, jistě nejen proto, že on byl s rodiči nejen v Indii, ale také v Africe. U sklenky padla dohoda, že bychom mohli cestovat spolu. Když jsem vyrůstal, bylo pro mě cestování pánů Hanzelky a Zikmunda úžasná, ale tehdy nedostupná věc. Nedokázal jsem si představit, že ty dálky poznám a že budu o našich legendách psát. Jiřího Hanzelku jsem viděl jen jednou, ale s Miroslavem Zikmundem jsem často natáčel. Do-

konce jsme spolu párkrát cestovali a troufám si říct, že jsme byli přáteli. Až do konce jeho života.

A co další proud vašich pozdějších profesních aktivit?

Po tatínkovi, který brzy odešel, zůstala kamera, Admiru 8, a já ji dostal k Vánocům, když mi bylo dvanáct. Byl to dárek nad dárky a já začal hned druhý den točit. Tak vlastně vznikla moje touha stát se kameramanem, ale nedostal jsem se na FAMU a dnes jsem rád, protože jsem se vydal jinou, pro mě vhodnější cestou.

Vysokou školu ekonomickou jsem bral jako z nouze ctnost, ale mělo to některé dobré stránky – začal jsem tam chodit se svou tehdejší spolužač-

Když jsem vyrůstal, bylo pro mě cestování pánů Hanzelky a Zikmunda úžasná, ale tehdy nedostupná věc. Nedokázal jsem si představit, že ty dálky poznám a že budu o našich legendách psát. Jiřího Hanzelku jsem viděl jen jednou, ale s Miroslavem Zikmundem jsem často natáčel. Dokonce jsme spolu párkrát cestovali a troufám si říct, že jsme byli přáteli. Až do konce jeho života.

kou Lídou, kterou jsem si později vzal, a pak, trochu „z nudy“ jsem na VŠE založil kolejní rozhlasové studio. Zprovoznili jsme po celé jarovské koleji rozhlas po drátě a začali jsme vysílat! Na konci normalizace (80. léta) jsme se dokázali dostat přes cenzurované vysílání. Zvali jsme si na rozhovory známé umělce, třeba Jaromíra Nohavici, tehdy to pro mě mělo úplně jinou váhu nežli dnes.

V roce 1989, to už jsem tam nepracoval, jsem za kamarády přivedl Zdeňka Svěráka, a on tam tehdy podporoval studenty během listopadu. Později se mi hodilo obojí: naše kolejní vysílání i VŠE – v rozhlasovém studiu, i proto, že jsem se orientoval v ekonomických pojmech.

Takže celá vaše profesní kariéra je rádio?

Po krátké zkušenosti v tehdejším Motokovu jsem se během vojny, u Hradní stráže, už snažil dostat se do rádia. Podařilo se mi to v říjnu 1989, když se dnes ohlédnou, vlastně už trochu vzdálená minulost.

Vášich pořadů je celá řada.

Aktuálně, co dělám, je moderace v Radiožurnálu a publicistika, vysílám také nějaké víkendové formáty. Další pořady už skončily – tak třeba

A man with long curly hair and a beard, identified as moderator Vladimír Kroc, is sitting at a radio broadcast desk. He is wearing a black long-sleeved shirt and has his hands clasped in front of him. A professional microphone is positioned in front of him. The background is a red wall with the 'Radiožurnál' logo and the text 'Český rozhlas' in white. The desk has various pieces of equipment, including a keyboard, a small electronic device with a 'CE' mark, and some cables. The overall atmosphere is professional and focused on radio broadcasting.

Radiožurnál
Český rozhlas

Když si pustíte rádio, často se stává právě moderátor Vladimír Kroc vaším společníkem...

S kamarády Jiřím Křížem a Martinem Navrátilem na cestách po Jamajce, Kostarice a Etiopii (vpravo nahoře – návštěva vesnice Mursiů v údolí řeky Omo)

patnáct let jsem vysílal pořad Svět křížem krážem.

S některými lidmi jste si nejen povídal, ale dal jste s nimi dohromady knížku. Jak se to stalo, že vás zastavily právě jejich osudy?

Mám za sebou ještě televizní Postřehy odjinud, drobné obrazové fejetony, točili jsme mimo jiné na Novém Zélandu, pak i v Kolumbii, kde už od roku 1968 žije Eliška Krausová, sestra Ivana, Michala a Jana Krausových. Natočili jsme tam s ní jeden díl ze třinácti – ale protože je hodně upovídaná, měli jsme materiálu, že jsem pro televizi použil desetinu. Když tady vládl covid, nabídl jsem jí

kníží verzi. Mailovou poštou jsme projekt dokončovali. Tak vznikla knížka – s ráznou dámou, takovou verzí Honzy Krause v sukních. A když jsem jednou zaskakoval za Lucii Výbornou, mluvil jsem s ředitelkou Potravinové banky Věrou Doušovou. Její osud mě zaujal natolik, že jsem jí nabídl kníží rozhovor.

Kdy vlastně začalo vaše cestování?

Asi to všechno začalo v Austrálii. Rozjeli jsme se tam s mojí ženou Lídou a zůstali na stáži celý rok, kromě cestování jsem doháněl angličtinu. No, a později s Jirkou Křížem? Hlavně je úžasné, že má pořád možnost

pracovat, byť je na vozíku – potřebuje ale asistenci celý den. Poprvé jsme spolu vyrazili na Kubu. A naše zatím poslední cesta byla vloni na Jamajku. Při přepravě domů jsme čelili otázkám typu: Nemůže udělat pár kroků? A my na to: Ani jeden. Víte, cestování s vozíčkářem je složité – už jen zabookovat takový let, aby bylo všechno správně, je umění!

To je asi jen špička neviditelného ledovce problémů...

Před cestou obvykle telefonicky řešíme, zda je hotel, kde chceme přenocovat, bezbariérový. Jsme ujištěni, že ano, ale pak jen u vchodu jsou širší dveře, u toalety už ne. Bývá to

Adventní let v Kostarice s Jiřím Křížem a kamarády – Martinem Navrátillem a Davidem Rozvaldem, takto ve čtveřici čas od času podnikají „pánskou jízdu“ za exotikou.

během našeho cestování permanentní problém.

Kam jste se s docentem Křížem dostali?

Zkusím popořadě: byli jsme na Kubě, v Izraeli, v Jihoafrické republice. Tam mě posílal kamarád s tím, že tam je všechno skutečně bezbariérové. Mohu to jen potvrdit. Dostali jsme se spolu také do Etiopie až ke kmenu Mursiů (znakem tohoto kmene jsou velké hliněné destičky, které si ženy vkládají do spodního rtu). U hranic se Súdánem byl Jirka jistě první vozíčkář, kterého kdy tamní obyvatelé viděli! Byli jsme v Ománu a vloni na konci roku jsme se rozjeli na Jamajku.

Jirka Kříž na vozíku v Karibiku (Jamajka, podzim 2024)

Vladimír Kroc (1966)

Novinář a spisovatel. Po studiích nastoupil v roce 1989 do Českého rozhlasu jako parlamentní zpravodaj. Brzy se stal moderátorem rozhlasových pořadů: vysílá na stanicích Český rozhlas Radiožurnál, Český rozhlas Plus a Dvojka. Je autorem knih mj. Jižním křížem krážem, Orion hlavou dolů, Věřím v dobré konce, Letenka do neznáma a spoluautorem knihy Století Miroslava Zikmunda.

Se svou manželkou Lídou vychoval syna Kryštofa a dceru Elišku.

Doc. MUDr. Jiří Kříž, Ph.D. (1971)

Lékař, který se na vozík dostal po pádu na lyžích. Primář léčebné rehabilitace na spinální jednotce ve FN Motol Praha, autor několika prací o poranění míchy. Stal se nositelem Ceny Olgy Havlové za dlouhodobou pomoc paraplegikům (2010). Je otcem početné rodiny.

Rituál kmene Dorzů v Etiopii za „uzdravení“ Jirky

Pro vás oba jde o cesty plné zážitků. Jezdíte ve stejné sestavě?

Jirka má úžasnou rodinu, se kterou také cestuje. Tyhle naše jízdy jsou čistě pánské. Vyrážíme teď ve čtyřech, ještě s Davidem Rozvaldem a Martinem Navrátillem, a už jsme stmelená parta, kterou nic nerozhází. Problémy pro nás neexistují. Funguje nám to fantasticky.

Kdo ty cesty organizuje?

Když konečně najdeme termín vhodný pro všechny, tak už na naše desetidenní cesty balíme. Plánování se týká hlavně bezbariérovosti. Ale pak třeba zjistíme, že jsme se v Izraeli ocitli v době pesachu. Nic nefunguje, ubytování je složité, nečepuje se pivo... Často na místě improvizujeme. Třeba do Etiopie jsme přijeli v lednu 2023 v době, kdy slavili Vánoce a psal se tam rok 2015. Když jsme se na Štědrý den ptali, jaké je vlastně datum, řekli, že 29. duben – den mých a Jirkových narozenin. Už nikdy se nám nepoštěstí oslavit narozeniny na Ježíška. Někdy nás na cestách potkávají náhody a my jim vycházíme vstříc! Naše pánské jízdy bývají intenzivní...

Tyhle naše jízdy jsou čistě pánské. Vyrážíme teď ve čtyřech, ještě s Davidem Rozvaldem a Martinem Navrátillem, a už jsme stmelená parta, kterou nic nerozhází. Problémy pro nás neexistují. Funguje nám to fantasticky.

Býváte také u vyhlášení cestopisu roku...

Kamarádi Petr Horký a Mirek Náplava dělají festival Neznámá země, do tohoto projektu jsme vymysleli ocenění za cestopis roku a cestopisnou fotografii – letos se vyhlašuje už po sedmé. Porota v soutěži vybírá mezi víc než třiceti cestopisy! Jedná se o cenu Hanzelky a Zikmunda. Osobnost pana Zikmunda je spojnicí nás tří, jsme spoluautoři knížky Století Miroslava Zikmunda.

Zdá se mi, že už nemůžete mít ani minutu času.

Někdy ještě bubnuju, mám s „kluky“ v mém věku rockovou kapelu s názvem Prevence demence. A skoro

Moderace v rádiu „naživo“ Vladimíra pořád baví, a to už od roku 1989!

bych zapomněl – po čtyřicítce mě chytla motorka. S kamarády jsme procestovali Španělsko a Portugalsko.

Psychika moderátora je náročná, musí být neustále „ve střehu“.

Přiznávám, mám rád adrenalin, třeba seskoky padákem, a podle mé ženy

se potřebuju adrenalinem „prolévat“. Musím si v krátkém čase osvojit jisté penzum informací o nějakém oboru, to nesmím podcenit. Na pohotovost se nedá spoléhat. Za to mám unikátní možnost potkávat zajímavé osobnosti. Přestože moderuju strašně dlouho, pořád se bavím. A myslím, že je snazší ptát se než odpovídat... ●

- Výroba na míru
- Tradice od roku 1992
- Prodloužená záruka až 5 let
- Vlastní výroba, montáž i servis
- Poradíme Vám s vyřízením příspěvku na pomůcku až do výše 100 % ceny
- Možnost vyzkoušení produktů přímo v ALTECHu

VOLEJTE ZDARMA: 800 303 304
www.altech.cz

Schodolezy

Schodišťové sedačky

Nájezdové rampy

Svislé zvedací plošiny

Schodišťové plošiny

Stropní zvedací systémy

Bazénové zvedací systémy

To dáš! řekla

Pravdivý osobní příběh – taková upoutávka by se hodila jako podtitulek do knížky *To dáš!* Vypráví o mediálně sledovaném příběhu, který nedávno prožila mladá maminka – dnes žije se svou dcerkou s transplantovanými plícemi.

Text: MICHAELA ZINDELOVÁ

Z deníkových záznamů a toho, co zůstalo vepsané do paměti, napsala pacientka sama knížku s jasnou linkou příběhu i poděkování lékařskému týmu v jednom. Pohybuje se na hranici mezi beletrií a literaturou faktu. Na prvotinu jde o velmi slušnou práci, Hana Modrová vybrala čistou ich formu bez vstupu dialogů. Píše svižně, sleduje nejen proměny svého stavu, ale také vše, co ji v nemocnici obklopuje.

Mladá drobná žena prožívala složitá léta s unikátní diagnózou pod tlakem, a místo aby nemoc vytěsnila, zavzpomínala na celý kolotoč dní v útlé knize... Hanu v těch letech provázela píseň Olgy Lounové Protože to nevzdávám. Vyjadřuje přesně Hanin povahopis, urputnou, zařatou silnou vůli – upnutou na vlastní cíl dostat šanci znovu žít a radovat se ze života.

„Mým hnacím momentem byla dcera, pro kterou jsem tu chtěla být,“ říká. Hanino tělo po porodu začalo selhávat v základních funkcích, nemohla být se svým právě narozeným dítětem. Po stabilizaci, dvou

Hana Modrová: **TO DÁŠ! ANEB JAK PŘEŽÍT ROK V NEMOCNICI**

Vydavatelství: Powerprint, Praha

Tisk: Powerprint s. r. o.

letech relativního klidu, začala ale kašlat krev a ve Všeobecné fakultní nemocnici upadla do bezvědomí. Lékaři jí umožnili žít s mimotělní plící zavěšenou na hrudník. Existovala jediná perspektiva, transplantace plic... Stala se nadlouho pacientem TX číslo 1.

Celkem roční dobu čekání na transplantaci trávila často (vše se odehrávalo v covidovém období, tedy bez pravidelných návštěv rodiny) meditací a sledováním televize. Vhodný dárcce byl pro Hanu problematický už tím, že je menšího vzrůstu a má zvláštní krevní skupinu. Když byl konečně stanovený termín operace, přijala jej pacientka s velkou radostí. Transplantace byla mnohohodinová, extrémně dlouhá,

experimentální, provázená velkou krevní ztrátou. Čekala ji rekonvalescence jako každého pacienta po transplantaci plic.

Půl roku od operace se Hanin stav výrazně zlepšil. A tým specialistů doufá, že její život bude dlouhý a v dobré kvalitě. Musí ovšem docházet na pravidelné kontroly, aby se předešlo všemožným komplikacím. Obávaný je pro Hanu například koronavirus, případný průběh této nemoci by byl u pacientky velmi těžký a infekci by nemusela přežít.

Drobný „Beran“ vyhrál svůj nekonečný zápas, vychovává dcerku, snaží se se svými omezeními pracovat. Když jsem s autorkou nedávno hovořila, mluvila o výuce angličtiny, kterou se snaží výukou na dálku přivydělat. Vzhledem k dlouhodobému příjmu léků má „lenivý jazyk“, i když se snaží ze všech sil o srozumitelnou artikulaci. Angličtina nemá našťastí takové nároky na výslovnost jako čeština, a tak učí několik hodin týdně. „Není to moc, ale alespoň něco,“ říká Hana pragmaticky. ●

Na prvotinu jde o velmi slušnou práci, Hana Modrová vybrala čistou ich formu bez vstupu dialogů. Píše svižně, sleduje nejen proměny svého stavu, ale také vše, co ji v nemocnici obklopuje.

Obrazy a sochy prohlížené rukama

Na prodejní výstavě s názvem Viděno rukama čeká příjemné překvapení návštěvníky, kteří jsou zvyklí, že exponátů v muzeích a galeriích se nesmějí dotýkat. Zde zákaz neplatí. Svá díla v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích od počátku ledna do 1. června totiž představují nevidomí autoři, většinou členové Mathelieu při Nadačním fondu Mathilda, jejichž sochy nebo obrazy zde tak mohou hmatem obdivovat i lidé se zrakovým postižením.

Text: RADEK GÁLIS

Foto: ARCHIV NADAČNÍHO FONDU
MATHILDA A MARTIN JAROS

Idea netradiční výstavy vzešla z Jihočeského muzea v Českých Budějovicích od Jiřího Petráše, historika muzea a jejího garanta. „Už asi před sedmi lety jsme u nás uspořádali výstavu z tvorby ateliéru Okamžik Praha, což byl předchůdce dnešního Mathelieu, takže spolupracujeme už dlouho,“ prozrazuje.

Jelikož jde o výstavu i pro nevidomé návštěvníky, jsou na ní haptické předměty. „Ty ovšem v naší expozici najdou lidé na několika dalších místech, protože máme předměty určené k osahání pro zrakově handicapované. Samozřejmě, že na

současné výstavě Viděno rukama jsou koncentrovány nejvíc,“ říká Jiří Petráš s tím, že k výstavě nachystalo jejich edukační oddělení vzdělávací pořady pro školáky i rodiny. Vedou zde i pracovní dílny pro studenty, kteří si zakryjí oči a mohou z hlíny modelovat nebo tzv. poslepu plnit různé úkoly.

MATHELIER POMÁHÁ

Expozice představuje pestrou činnost Nadačního fondu Mathilda a seznamuje veřejnost s životem těžce zrakově postižených. „Cílem výstavy je ukázat vidící veřejnosti, že i bez zraku, avšak s nekonečnou fantazií, nadšením a umem, lze dělat velmi kvalitní umění,“ vysvětluje Zdeněk Lébl z Nadačního fondu Mathilda. Návštěvníci si prohlédnou keramické

Slavnostní
vernisáž výstavy
koncem ledna
přilákala
do Jihočeského
muzea v Českých
Budějovicích
desítky
návštěvníků.

ká díla nevidomých tvůrců Mathelieu, obrazy nevidomé malířky Ley a sochy nevidomé sochařky Marianny Machalové Jánošíkové.

Hlavním impulzem pro zahájení projektu Mathelieu byla snaha umožnit nevidomým a těžce zrakově postiženým seberealizaci při výtvarné tvorbě a zároveň zdokonalit jemnou motoriku a představivost. Klienti zde pod odborným vedením projdou cestou tvorby keramiky Axmanovou technikou modelování od nejjednodušších hranatých tvarů přes před-

měty tvarů oblých, jako jsou různé nádoby, až po volnou tvorbu, při které se fantazii meze nekladou. Vše zcela bez zraku, kdy jediným nástrojem jsou ruce.

Mathelier, který je vybaven i vlastní vypalovací pecí, zahájil činnost 30. června 2021, když již rok fungoval ve zkušebním režimu, limitovaném hlavně covidovými opatřeními. V současné době má tři kmenové zaměstnance a pod vedením výtvarnice Alice Horné zde tvoří Alena Stanická a Lenka Havlíková. Na tvorbě

se dále podílejí další zrakově postižení, jak průběžně projevují o tvorbu keramiky zájem.

Pro vidící veřejnost tu pořádají také workshopy, na kterých si každý může vyzkoušet tvorbu keramiky bez zraku a touto formou se tak seznámit se světem nevidomých. Projekt Mathelieru je úzce propojen s projektem 3D studia, symbióza rozšiřuje možnosti tvorby a rozvíjení představitosti. Formou 3D tisku se tvoří i některé předlohy pro tvorbu Mathelieru. 3D studio tvorbou 3D

modelů pomáhá zrakově postiženým poznávat neobvyklé předměty, známé stavby nebo tváře významných osobností.

EMPATICKÁ HRABĚNKA

Výtvarný ateliér je úspěšný a velmi prospěšný projekt nadačního fondu, který se dále zaměřuje na podporu projektů, které výrazně napomáhají zlepšení kvality života nevidomých a slabozrakých. Zejména na ty, které se týkají rozličných forem vzdělávání nebo navazují na stávající sociální služby, případně je rozvíjejí a v konečném důsledku výrazně pomáhají v pracovním uplatnění a integraci do běžné společnosti. Hlavní myšlenkou Mathildy je propojování tří skupin lidí: těch, kteří pomoc potřebují, s těmi, kteří pomáhat chtějí, a s těmi, kteří vědí jak na to.

Fond dlouhodobě podporuje řadu projektů, jako jsou výcvik vodicích psů a systematické budování vlastního chovu, Centrum pomoci Mathilda, Digitální knihovna pro zrakově postižené – DKZP, zvukový časopis Jeden svět, podpora sociální rehabilitace nevidomých, pořádání rekondičních soustředění pro majitele vodicích psů a jejich psy, pořádání kulturních a společenských akcí, podpora

zrakově postižených hudebníků, výtvarníků a sochařů a již zmíněný atelier hmatového modelování Matheliera a 3D studio. „U zrodu stála v roce 2010 hraběnka Mathilda Nostitzová, která se následně stala jeho patronkou. Paní Mathilda byla empatická a noblesní dáma, drobná vzrůstem, ale velká osobností. Vzpomínáme na ni s láskou a úctou. Vždycky říkala, že pomoc není otázkou peněz, ale srdce,“ připomíná Zdeněk Lébl slova zakladatelky, po níž nese nadační fond jméno.

BYLO NEBYLO

Rozlehlé místnosti v prvním patře muzea vévodí dvě bronzové sochy autorky Marianny Machalové Jánošíkové z Valašského Meziříčí, která ale ráda pracuje s hlínou. „K tvorbě soch ze šamotové hlíny jsem se dostala náhodou. Byl to pro mě způsob, jak přečkat období, kdy se mi lékaři operacemi snažili zachránit zrak. Modelováním jsem si připomínala, co jsem viděla. Ve 22 letech jsem přišla o zrak úplně. V té době mě ale tvorba z hlíny již zcela uchvátla. Tvorba soch mi umožnila nevnímat okolí ani čas,“ svěčuje se rodačka z východního Slovenska.

Figurální tvorbě a modelování se věnuje přes pětadvacet let, protože si tuto činnost zvolila jako terapii, když přišla o zrak. „Tvorba se stala mým zaměstnáním. Většinou modeluji ženské postavy, mám ráda i abstraktní tvorbu, symboliku. Tvořím na zakázku do zahrad a jezírek nebo penzionů, co si kdo objedná. Bronzové sochy jsou vhodné pro převoz po republice, protože materiál hodně vydrží – na rozdíl od hlíny. Dříve jsem se aktivně účastnila vernisáží výstav, nyní už ne, a dávám o sobě vědět prostřednictvím sítí. Zde v Českých Budějovicích vystavuji veliké sochy s názvem Potají a Bylo nebylo. K názvu Potají mě inspiroval poslech jednoho románu, při kterém jsem si představovala dámu, která se plíží nocí, aby nebyla poznána. Myslím si, že žena nemusí na sebe všechno prozradit a že právě tajemství tvoří její kouzlo. Socha s názvem Bylo nebylo je zamýšlením nad dá-

K tvorbě soch ze šamotové hlíny jsem se dostala náhodou. Byl to pro mě způsob, jak přečkat období, kdy se mi lékaři operacemi snažili zachránit zrak. Modelováním jsem si připomínala, co jsem viděla. Ve 22 letech jsem přišla o zrak úplně. V té době mě ale tvorba z hlíny již zcela uchvátla. Tvorba soch mi umožnila nevnímat okolí ani čas.

muou středních let, jako jsem nyní právě já, a ohlédnutím se za životem, v němž bylo něco pohádkového,“ představuje Marianna Machalová svoji tvorbu.

Marianna malovala a modelovala odmalička a při výtvarné činnosti trávila v dětství hodně času. „I moje mamka malovala, ale modelovat jsem začala v rodině až já. Chodila jsem v Bratislavě k jedné sochařce, kde jsem se učila. Myslela jsem, že se budu profesně věnovat arteterapii a pracovat s postiženými, ale místo toho mám svoji dílnu,“ dodává.

Obrazy na stěně tu má nevidomá malířka Lea. „Obrázky maluji pro potěšení druhých, ale i pro sebe. Jen tak obvykle, když chci nebo potřebuji ze sebe dostat něco tíživého, ale i když prožiji něco krásného,“ svěčila se.

ZMĚNIT ŽIVOT

Vedoucí Matheliera je Alice Horná z Prahy, která má na výstavě hned několik výtvarů. „Začala jsem s keramikou až v pozdním věku v roce 2009, když jsem se dozvěděla o své oční vadě. Mám vrozenou vadu, která se projevila až v mých 37 letech, kdy lékaři přišli na to, že mi odumírá sítnice a že se s tím nedá nic dělat. Tehdy jsem musela změnit způsob života. Protože jsem o zrak přicházela postupně, začala jsem se věnovat modelování z hlíny, které jsem předtím nedělala. Tak si říkám, že všechno

Bohatá expozice nabízí výtvary nevidomých umělců.

Lidé si mohou prohlédnout očima i rukama např. sochy, které vévodí prostoru.

špatné je k něčemu dobré. V současné době mám trubcové vidění, takže vidím jakoby klíčovou dírkou v rozsahu tři až pět stupňů. Proto nevidím své dílo nikdy jako celek, ale vždy jen část. Musím proto při tvorbě věci hodně vyměřovat a dodržovat daný poměr. Když nevidíte věc celou, pracujete jinak," prozrazuje Alice Horná.

V roce 2020 stála u zrodu Mathelieu. „Řekli jsme si tehdy, že nezakládáme volnočasové sdružení pro setkávání nevidomých, ale lidem se zrakovým postižením umožníme zaměstnání. Zrakově postižení mají totiž opravdu hodně špatnou pozici na trhu práce. Mnozí zaměstnavatelé mají různé předsudky a nechtějí je zaměstnat. V naší dílně pracují ti, kteří už trochu něco umějí a chtějí se téhle činnosti věnovat. Jde jim primárně o keramiku spíš než jen o volnočasové setkání," pokračuje s tím, že výstava je jejich první společnou prezentací.

V Mathelieu se vystřídaly už desítky lidí, Alice je zde nejdéle. „Další se různě střídají, přihlásili se k nám lidé z celé republiky. Někteří ale nezvládli náročné dojíždění do Prahy a museli nás opustit. I tak jsme ale rádi za každého, kdo k nám přišel, i když se jenom třeba mihl. K šesti členům našeho ateliéru se pro tuto výstavu přidaly i nevidomá sochařka Marianna Machalová a nevidomá malířka Lea, které k nám do Mathelieu nepatří. Umožnili jsme jim ale také vystavovat, protože si přece nebudeme konkurovat, když máme všichni stejný handicap," usmívá se přátelsky výtvarnice.

KAPLE DO ZAHRADY

V Českých Budějovicích vystavuje i Pavel Sláma ze Žďáru nad Sázavou, který kvůli náročnému dojíždění musel přestat Mathelieu navštěvovat. Jeho Kaple sv. Martina, Kaple sv. Jana i Barokní most zaujaly návštěvníky, kteří si mohou díla zakoupit.

Hned pár dní po otevření se sem vypravila s jasným cílem také Eva Kantorová z Českých Budějovic. „Šla jsem na výstavu cíleně už s tím, že si zde něco určitě vyberu. Ráda taky přispívám na dobré věci. Prodejní výstava mě oslovila. Zhlédla jsem ji a popřemýšlela, které dílo by se mi hodilo. Líbila se mi Kaple sv. Jana, navíc můj syn se tak jmenuje, ale protože už byl prodaný, zamluvila jsem si druhou Kapli sv. Martina. K ní si prikoupím i Barokní most. Obě díla, která se mi moc líbí a pocitově mi sedí, dám k nám do zahrady, kterou máme na Kaplicku. Moc se tam hodí. Mám ráda přírodní nevyumělkované věci, nijak moc barevné nebo glazované. Těším se, až si pro ně budu moci po výstavě dojet," usmívá se Eva Kantorová.

Tak se přijďte na prodejní výstavu do začátku června podívat – buď očima, nebo rukama – i vy. Třeba si také něco vyberete. ●

Nadační fond
Mathilda
www.mathilda.cz

Šetření stížností ve zdravotnictví pod lupou. Výzkum ombudsmana ukázal, že správním orgánům chybějí hlavně odborníci a čas

S JAK ROZSÁHLOU AGENDOU STÍŽNOSTÍ V OBLASTI ZDRAVOTNICTVÍ SE POTÝKAJÍ SPRÁVNÍ ORGÁNY? A CO JIM JEJICH PRÁCI KOMPLIKUJE? NEDÁVNO DOKONČENÝ VÝZKUM SYSTEMATICKY MAPUJE SOUČASNOU PRAXI. JAKO JEDEN Z NEJPALČIVĚJŠÍCH PROBLÉMŮ SE UKAZUJE NEDOSTATEK ODBORNÍKŮ OCHOTNÝCH PŘI ŠETŘENÍ STÍŽNOSTÍ SPOLUPRACOVAT. NA VINĚ JE JEJICH ČASOVÉ VYTÍŽENÍ I MALÁ MOTIVACE. NA ZÁKLADĚ ANALÝZY AKTUÁLNÍHO STAVU PŘÍCHÁZÍ OMBUDSMAN S DOPORUČENÍMI KE ZMĚNÁM, KTERÁ POSKYTL I MINISTERSTVU ZDRAVOTNICTVÍ.

Text: KANCELÁŘ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV – OMBUDSMAN

Předtím, než se ponoříme do výsledků výzkumu, pojďme si udělat krátkou odbočku, která nám pomůže lépe porozumět významu získaných dat. Připomeňme si, jak jsou v současnosti pacienti chráněni a jaké důsledky může a nemůže mít jejich případný konflikt se zdravotníkem.

OCHRANA PACIENTŮ

„Pacienti neměli vždy tak jisté právní postavení, jako je tomu dnes. Jasně definovaná práva pacientů a přehledná pravidla stížnostního mechanismu přinesl až v roce 2012 zákon o zdravotních službách,“ připomíná ombudsman Stanislav Křeček.

ZDRAVOTNÍCI VERSUS PACIENTI

Ombudsman v rámci svých šetření opakovaně naráží na to, že konflikty mezi zdravotníky a pacienty způsobují nemalé potíže oběma stranám.

Obzvláště citlivým oborem je v tomto směru třeba pediatrie, kde je značný nedostatek lékařů. Pokud se zdravotník a rodiče dětského pacienta dostanou do sporu, lékař často navrhne, ať rodiče vyhledají jiného specialistu. Rodiče se tomu obvykle brání a snaží se dosáhnout toho, aby lékař postupoval podle jejich představ.

Čím je konflikt větší a emotivnější, tím více roste vzájemná nedůvěra. Lékaři se pak snaží rodiče odradit a ze svých ordinací je „vyhánějí“. Rodiče „na oplátku“ posílají na lékaře stížnosti. Nezvyklé není ani to, že na sebe obě strany podávají trestní oznámení.

Také ombudsman se ve své praxi setkává s případy, kdy lékař vyřadí „problémového“ pacienta ze své evidence pro „ztrátu důvěry“. Aktuálně však něco takového nespádá mezi zákonné důvody, pro které může lé-

kař péči o pacienta ukončit. Zákon pacientovi garantuje, že podá-li na svého zdravotníka stížnost, neměl by se mu takový krok vrátit zpět jako bumerang.

CO JSOU TO VLASTNĚ TY SPRÁVNÍ ORGÁNY?

Zákon o zdravotních službách zlepšil postavení pacientů, zároveň však klade větší nároky na správní orgány. Těmi jsou pro zdravotní služby krajské úřady (v Praze Magistrát hl. m. Prahy), Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra. Tyto úřady představují jednu z možností, kam mohou pacienti směřovat své stížnosti na zdravotnické služby (více viz Portál pro pacienty a patientské organizace.)

A nyní už se podívejme, jak dopadl samotný výzkum, který se na stížnosti podané k řešení správnímu orgánu zaměřil. Ombudsman zkoumal rozsah agendy stížností, ale i hlavní překážky, s nimiž se úřady potýkají.

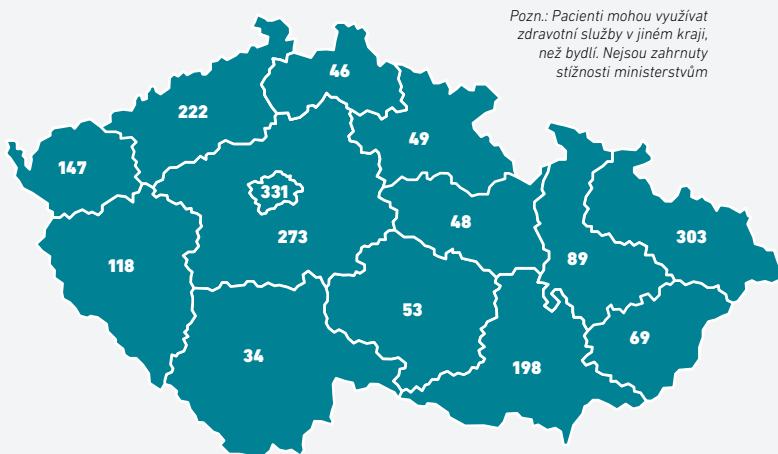
KOLIK TOHO MAJÍ ÚŘADY NA PRÁCI

Důležitým ukazatelem, který výzkum přinesl, je objem stížností zpracovávaný úřady. Ve zkoumaném období (2018–2021) jich bylo celkem 2 115. Pouze 7 % z celkového počtu stížností však vyhodnotily správní

Přidejte se do skupiny Práva lidí s postižením na facebooku

Celkový počet stížností v letech 2018–2021 podaných v jednotlivých krajích

orgány jako oprávněné, jako částečně oprávněné pak 4–6 % stížností.

Nejméně stížností podali pacienti zdravotních služeb v Jihočeském kraji: celkem 8 stížností, tedy 1 na 80 444 obyvatel; naopak relativně nejvíce v Karlovarském kraji: celkem 31, tedy 1 stížnost na 9 462 obyvatel (údaje se vztahují k roku 2021).

ODBORNÍCI, KDE JSTE?

Pravděpodobně nejvíce brzdí vyřizování stížností nedostatek nezavislých odborníků ochotných spolupracovat – jako problém to vidí více než polovina správních orgánů. Neochota může pramenit hned z několika důvodů: velké časové vytížení specialistů, jejich obavy ze střetu se stěžovateli i výše odměn (ty začínají na částce 250 Kč za hodinu, průměr pak činí 409 Kč).

ÚŘADY SI STÝSKAJÍ

Některé správní orgány se potýkají i s nedostatkem personálu. Nejčastěji agendu stížností zajišťují jeden nebo dva zaměstnanci (v 52 % oslovených správních orgánů). Navíc obvykle nemají na starosti výhradně stížnosti. Často také čelí komplikacím, pokud potřebují radu právníka. Překvapivě jen méně než polovina správních orgánů ji bez potíží získá v rámci svého úřadu (47 %).

Zaznívají také stesky na verbální agresivitu stěžovatelů či na zne-

užívání institutu stížností v podobě žádostí o opakované přezkoumání, není-li stěžovatel spokojen s výsledkem šetření.

Ombudsman Stanislav Křeček upozorňuje na některé další zjištěné těžkosti: „Vyřizování stížností správním orgánům neusnadňuje ani častá důkazní nouze. A naopak je zatěžuje čím dál obvyklejší a mnohdy obsáhlé posuzování audio- a videonahrávek, které pacienti či jejich zástupci pořizují.“

JAK Z TOHO VEN?

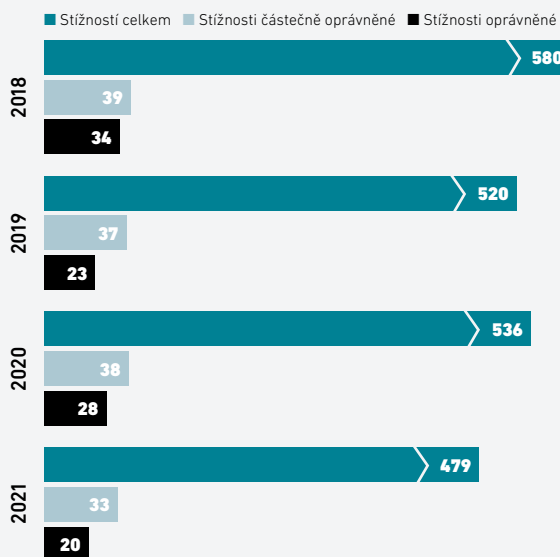
Není proto překvapením, že řada správních orgánů by přivítala úpravy současných pravidel. Ombudsman se s některými z nich ztotožňuje a Ministerstvu zdravotnictví již předal příslušná doporučení.

Mezi návrhy na změnu je například umožnit správnímu orgánu odmítnout šetření případů staršího data. Objektivní prošetření stížností a přijetí účinných opatření k nápravě přirozeně klesá s časem.

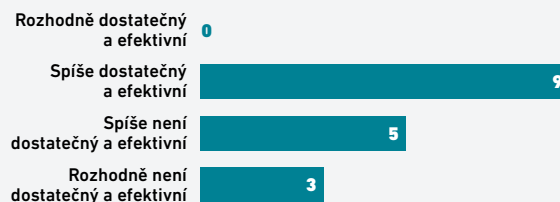
Ke zvýšení kvality poskytované péče by mohlo přispět zavedení povinnosti správních orgánů informovat o výsledcích svých kontrol zdravotní pojišťovny. Zatím tato povinnost platí pouze pro šetřené stížnosti.

Výzvou a zároveň během na dlouhou trať je najít cestu, jak motivovat odborníky ke spolupráci. Správní orgány volají například po „katalogu“

Počet stížností v letech 2018–2021

Míra, do jaké respondenti považují stížnostní proces za efektivní

Překážky, se kterými se správní orgány setkávají při zajišťování odborníků

odborníků ochotných spolupracovat. Do takto náročné systémové změny by však bylo nezbytné zapojit také další subjekty, například Českou lékařskou komoru nebo odborné lékařské společnosti.

Shrnutí a podtrženo: získaná data pomáhají lépe pochopit současný proces vyřizování stížností. Jak funguje a kde nejvíce „drhne“. Ombudsman nyní pracuje na tom, aby výsledky výzkumu podnítily změny prospěšné jak pacientům, tak úřadům. ○

Šetření stížností ve zdravotnictví správními orgány – výzkumná zpráva 2025, celé znění

Rozsáhlá výměna průkazů osob se zdravotním postižením

V letošním roce uplyne 10 let od rozsáhlé novely a výměny průkazů osob se zdravotním postižením TP, ZTP a ZTP/P. Tehdejší novelou byla stanovena platnost průkazů pro osoby starší 18 let na 10 let. Nyní tedy čeká držitele výměna průkazů.

Zásadní je v této věci platnost posouzení zdravotního stavu, na základě kterého byl průkaz v minulosti přiznán. V případě, že posouzení zdravotního stavu je „natrvalo“, bude se jednat o výměnu průkazu OZP bez

nového posouzení nároku, tedy zdravotního stavu. V těchto případech dojde pouze k výměně průkazu, kde budou aktualizovány údaje držitele průkazu, případně fotografie. Pokud však máte na posouzení

zdravotního stavu jeho omezení „na dobu platnosti průkazu“, pravděpodobně budete vyzváni k novému posouzení zdravotního stavu Institutem posuzování zdravotního stavu.

Doporučuji tedy zkontrolovat platnost vašeho průkazu a posouzení zdravotního stavu pro jeho vydání. Úřady práce budou zasílat písemně informativní sdělení k výměně průkazu OZP, které byste měli obdržet 90 dní předem. ●

Chystaná revize a sloučení některých dávek

V legislativním procesu se nyní nachází návrh nového zákona o státní sociální pomoci, který má výrazně měnit přístup státu k potřebným rodinám. Cílem zákona je podle vlády především zpřehlednit a zjednodušit systém některých dávek státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi, odstranit duplicity podpory a zajistit větší adresnost dávek.

Nová „superdávka“ má slučovat dosavadní čtyři dávky, a to příspěvek na bydlení, příspěvek na dítě (z dávek státní sociální podpory) a doplatek na bydlení a příspěvek na živobytí (z dávek pomoci v hmotné nouzi).

Nová dávka by se měla skládat ze čtyř složek: na živobytí, bydlení, dítě a pracovní bonus.

Novinkou tohoto konceptu by mělo být adresnější zacílení podpory či finanční bonifikace skutečné snahy pracovat. Nově řeší také úspory rodin a jejich majetek (který je nyní řešen pouze u některých dávek).

Zavádí pojem „zranitelná osoba“, která má ve způsobu posuzování nároku na jednotlivé složky dávky specifické postavení. Zranitelnou osobou může být např. osoba se zdravotním postižením, osoba o ni

pečující, dítě či senior anebo osoba pečující o malé dítě...

O dávku by bylo možné požádat elektronicky prostřednictvím clientské zóny JENDA anebo osobně na Úřadu práce. Podávala by se jedna žádost za celou rodinu/ domácnost, zohlednění a „započtení“ by byli všichni její členové.

Česká asociace paraplegiků – CZEPA, z. s., v rámci připomínkového řízení požadovala lepší specifikaci a způsob výpočtu některých částí dávky s ohledem na osoby se zdravotním postižením a osoby pečující, jejich úspory a případně specifický majetek (kompenzační pomůcky či jiné specifické pomůcky). Cílem připomínek z mnoha stran je pak stanovení částky úspor, které může mít žadatel na účtu (a prolomení bankovního tajemství). Ve věci stanovení úspor se nyní

vedou debaty s ohledem na spravedlnost nastavení podmínek, specificky např. situace úspor mladých rodin, které se snaží dosáhnout na hypotéku, finanční prostředky na účtu ze specifických situací (např. náhrada škody na zdraví) versus situace, kdy člověk nemá žádné úspory, nicméně má „nadstandardní“ majetek, který může zpeněžit a tak si zlepšit svou finanční situaci.

Zákon se v době psaní tohoto článku nachází před 3. čtením v poslanecké sněmovně a je k němu nahráno velké množství pozměňovacích návrhů k projednání. Po schválení v poslanecké sněmovně jej musí schválit ještě senát a podepsat prezident.

Podle současných debat zřejmě dojde minimálně k úpravě specifikace úspor oproti původnímu návrhu zákona. Původní návrh zákona očekával účinnost již od července 2025. ●

Zde najdete podrobnější informace k původnímu návrhu zákona

Lucie MARKOVÁ

Sociálně-zdravotní služby a pomoc při zvládání úkonů péče o zdraví

V uplynulých týdnech byla ve Sbírce zákonů pod číslem 38/2025 zveřejněna novela zákona o sociálních službách s tzv. dělenou účinností s dlouho očekávanými změnami na poli zdravotně-sociální péče. Novela, která prošla bez výrazné medializace, je výsledek dlouhodobého jednání odborníků s ministerstvem práce a sociálních věcí, ministerstvem zdravotnictví a s poskytovateli služeb. Za Českou asociaci paraplegiků – CZEPA, z. s., za pozitivní změny ve prospěch lidí s postižením bojovala spinální specialistka Zdeňka Faltýnková s týmem služby odborné sociální poradenství.

Novela ustanovuje v § 36 „sociálně-zdravotní služby“, kterými se rozumí vzájemně koordinované poskytování sociální a zdravotní péče osobě, jejíž stav vyžaduje poskytování sociální a zdravotní péče současně. Bude možné je poskytovat v centrech denních služeb, denních stacionářích, týdenních stacionářích, domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovech pro seniory, domovech se zvláštním režimem, centrech duševního zdraví nebo v zařízeních odlehčovacích služeb, a to na základě oprávnění k poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních sociálních služeb a zároveň oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách.

Zároveň novela přináší v jedné nově vložené větě dlouho očekávané zlepšení situace osob se zdravotním postižením, které potřebují pomoc při úkonech péče o zdraví. Dosud oficiálně terénní služby typu osobní asistence či pečovatelská služba nemohou podporovat klienta při úkonech péče, které jsou již na „zdravotním

pomezí“ – dosavadním argumentem bylo riziko poškození zdraví klienta. Přesto v mnoha případech tyto úkony péče vykonává rodinný příslušník klienta, tedy neformální pečovatel.

Podle tohoto ustanovení novely, která má v tomto bodě odloženou účinnost na červenec 2026, se budou nově moci služby osobní asistence a pečovatelské služby rozhodnout, zda budou klientům nabízet i nový úkon péče:

- pomoc při zvládání běžných úkonů péče o zdraví; za tyto úkony se nepovažují činnosti, které lze provádět pouze v rámci poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách

Tento úkon budou moci vykonávat pouze speciálně proškolení pracovníci v sociálních službách, aby bylo minimalizováno riziko poškození zdraví klienta. Odložená účinnost je stanovena pravděpodobně z důvodu nutnosti rozšíření registrace služeb, proškolení vhodných pracovníků a z důvodu rozšíření případného pojištění poskytovatele služby. Přesný

výčet úkonů, které se nepovažují za činnosti, jež lze provádět pouze v rámci poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách, bude pravděpodobně součástí vyhlášky, která k této novele prozatím není k dispozici. Přesto se jedná o výrazně pozitivní krok k důstojnému zvládání péče v domácím prostředí.

Dosud oficiálně terénní služby typu osobní asistence či pečovatelská služba nemohou podporovat klienta při úkonech péče, které jsou již na „zdravotním pomezí“ – dosavadním argumentem bylo riziko poškození zdraví klienta.

V neposlední řadě novela také vymezuje centra duševního zdraví, která budou poskytovat ambulantní a terénní služby osobám s duševní poruchou nebo poruchou chování a osobám s prokazatelným rizikem rozvoje duševní poruchy nebo poruchy chování, které se nacházejí v nepříznivé sociální situaci, a jejich osobám blízkým. ●

Zrodila se hvězda!

Bubeníčková je mistryní světa

Historický úspěch! Nevidomá běžkyně na lyžích Simona Bubeníčková na MS v italském Toblachu vybojovala vůbec první zlatou medaili pro české paralyžované. Šestnáctiletá slečna spolu s trasérem Davidem Šrůtkem ovládla závod na 10 km klasicky intervalovým startem, úspěšný šampionát pak podtrhla stříbrem na 20 kilometrů volně.

Text: TADEÁŠ MAHEL, SVAZ LYŽAŘŮ ČR
Foto: MARTIN STEINBACH

Simona s Davidem na desítky dojeli do cíle s náskokem 1 minuty a 27 sekund a nenechali nikoho na pochybách, že jsou nejlepší na světě. „Je to úžasné, je to fantastické, já tomu nevěřím. Chtěla jsem medaili, ale zlato je pro mě velkým překvapením. Dnes to pro mě bylo těžké, ale

Bubeníčková
s trasérem
Šrůtkem mají
zlato a dvě
stříbra.

V Itálii i Norsku bylo co slavit!

závod byl perfektní,“ radovala se čerstvá mistryně světa v cíli.

Vycházející hvězda českého parasportu úspěšný šampionát podtrhla na dvojnásobné trati. Tam brala stříbro, za první Číňankou Wang Yue zaostala o pouhých 12,2 sekundy. „Bylo to o kousek, ale jsem spokojená. Ve druhém kole jsem

se to snažila dohnat, ale musím to brát pozitivně, druhé místo ještě nemám,“ smála se dvojnásobná medailistka, která se spolu s trasérem Davidem Šrůtkem statečně poprala s obtížnými podmínkami. „Bylo to úplně neskutečně těžké. Do rána napadlo 15 cm sněhu, trať byla hrboľatá, velká dřina,“ popisovala.

Rok před paralympijskými hrami je tak zlato Bubeníčkové velkým povzbuzením pro celý český parasport. „Je to pro náš svaz a Českou republiku obecně obrovský úspěch. Simona je neuvěřitelně pilná a cílevědomá. Na MS tým odjížděl s medailovými ambicemi, které Simona s Davidem naplnili nad očekávání. Velké poděkování patří nejen sportovcům Simoně s Davidem, ale i celému realizačnímu týmu reprezentace PARA NORDIC: trenérce Martině Chrástkové, servismanovi Radku Šretrovi a fyzioterapeutce Simoně Divišové. Pro mě osobně je milým překvapením 15. místo Matěje Škody na 10 kilometrů, které by v kontextu historického úspěchu Simony s Davidem nemělo zapadnout,“ komentuje české výsledky Marek Dušek, předseda Komise handicapovaných lyžařů. ●

Nová éra parasportu – vzniká resortní centrum pro sportovce s handicapem

Text: MPSV

Foto: MPSV

Parasport v České republice se posouvá na novou úroveň. Pod ministerstvem práce a sociálních věcí vznikne specializované resortní sportovní centrum, které umožní systematickou profesionalizaci vrcholových sportovců s handicapem.

„Resortní centrum je obrovským krokem k profesionalizaci parasportu. Když jsem před třemi lety nastupoval do vedení výboru, právě tohle bylo naším snem. Jsem neskutečně rád, že se už brzy stane realitou,“ raduje se Zbyněk Sýkora, předseda Českého paralympijského výboru. „Skvělé je i to, že parasportovní resortní centrum vzniká zkraje čtyřletého paralympijského cyklu. Pevně věřím, že první výsledky podpory parasportovců uvidíme už na hrách v Los Angeles v roce 2028,“ dodal.

„Vrcholoví parasportovci reprezentují naši zemi ve svých disciplínách, a aby si udrželi konkurenceschopnost na mezinárodní úrovni, je nezbytné zajistit jejich systematickou profesionalizaci. Na světové sportovní scéně dnes totiž ve vrcholovém parasportu působí převážně profesionální sportovci,“ doplnil ministr MPSV Marian Jurečka.

Nové centrum nabídne organizační, personální i finanční zázemí, čímž zajistí lepší podmínky pro přípravu současných i budoucích paralympioniků. Centrum by mělo zahájit svou činnost v první polovině letošního roku. Cílovou skupinou budou výkonnostní sportovci s handicapem, přičemž zaměstnanecké úvazky by měly zahrnovat vyšší desítky aktivních sportovců. ●

Předseda ČPV Sýkora s premiérem Fialou a ministrem Jurečkou oznamují vznik parasportovního resortního centra.

Aida je bojovnice, sport je její velká vášeň.

V 10 letech na ODM aneb Jaký je příběh Aidy Yaroshchuk?

Text: KRYŠTOF NOVOTNÝ, OLYMPIÁDA DĚTÍ A MLÁDEŽE

Foto: ONDŘEJ VANĚ

Rodiče pocházejí z Ukrajiny, ale jen krátce před jejím narozením se přestěhovali do Česka. Někteří se narodili se znevýhodněním, jiným se to může stát ve zlomcích sekund kdykoli v průběhu života. Ale i lidé se zdravotním postižením mají možnost v životě dosáhnout velkých úspěchů. Každý je v nějaké etapě své cesty životem.

Desetiletá zrakově postižená Aida Yaroshchuk je na svém začátku a rozhodla se běhat na lyžích. Nyní reprezentovala Prahu na zimní Olympiádě dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji.

Sport ji baví a věnuje se mu od tří let. Jak ale vůbec začala?

„Se základními rozcvíčkami, jako například kočička. Kromě běhu se věnuji také střelbě a judu,“ řekla Aida, která sportem žije. Všechny tyto aktivity ji naplňují a dělají šťastnou. O zrak přišla ze dne na den. „Když jsem měla jeden a půl roku, praskl mi nerv,“ popsala situaci. Proto se rodiče rozhodli své dítě přihlásit do školy pro zrakově postižené.

Ani to ji neodradilo od sportování a jako jedna z nejmladších sportovců na ODM se postavila na start závodu. „Olympiáda dětí a mládeže mě baví, nejvíce si vážím lidí kolem mě a sněhu,“ řekla bezprostředně v cíli.

Aidu Yaroshchuk si trenér sám našel. „Pracuji jako konzultant APA (aplikované pohybové aktivity) a funguji v rámci projektu NF Světluška. Snažíme se pomoci žákům se zrakovým postižením v zapojení do tělesné výchovy, ale také ve volném čase. Přes koordinátory Prahy pro zrakově postižené jsem na ni dostal doporučení. Potom jsme byli na soustředění, kde jsme začali více spolupracovat,“ vysvětlil trenér Jiří Pilař.

Radost mu víc než výsledky dělají samotní svěřenci. „Mám radost z toho, když děti sportují, právě i ty se zdravotním postižením. Můžou si zažít úspěch i neúspěch, což patří k životu. Chci, aby je sportování bavilo.“ ●

První český parabiatlonista ve světovém poháru chce inspirovat ostatní

Miroslav Motejzík píše dějiny českého parabiatlonu. Jako první Čech nastoupil do závodu světového poháru pod hlavičkou Mezinárodní biatlonové unie. Na ty nejlepší sice nestačil, ale sám říká, že by chtěl být především průkopníkem tohoto krásného sportu. Rád by se kvalifikoval na Zimní paralympijské hry 2026 a třeba tím inspiroval další parasportovce.

Text: KAREL HALBERŠTÁDT,
ČESKÝ SVAZ BIATLONU
Foto: FEDERICA VANZETTA / IBU

S parabiatlonem Miroslav Motejzík teprve začíná, ale s běžeckým lyžováním má spoustu zkušeností. Absolvoval lauffařskou Grand Classics – Marcialongu, Jizerskou padesátku, Vasaloppet a Birkebeinerrennet a jako první sportovec s amputací dokončil nejdelší závod v běhu na lyžích na světě (220 km dlouhý Nordenskiöldsloppet projel za necelých 19 hodin).

Na lyžích běhá s protézou a kromě zmíněných lauffů se věnuje i dalším sportům. Jako první sportovec bez nohy v Česku a na Slovensku zdolal Ironmana. Vyšplhal se také na vrchol himálajské hory Mera Peak. Loni si vyzkoušel světový pohár v paraběhu na lyžích a teď má před sebou další výzvu – parabiatlon.

V parabiatlonu se střelí ze vzduchovky stejně jako v zákovském biatlonu. „Když to čas dovolí, připojím se k dětem na střelnici. Můžu trénovat i doma na zahradě. Vyrobil jsem si tam střelnici, ale je komplikovanější. Střelím v civilu, s běžecskou protézou, ale ne s lyžemi,“

I ve vyšším věku může být parasportovec průkopník. Dokazuje to Miroslav Motejzík.

popisuje Motejzík své parabiatlonové začátky.

Závodní premiéra českého parabiatlonisty proběhla na světovém poháru ve Val di Fiemme. Šlo zároveň o generálku na nadcházející paralympiádu. Když viděl zkušené soupeře, vyhodnotil si, že přední příčky se ho v letošní sezoně týkat určitě nebudou. „Dá se s tím žít,“ ví Motejzík. Ve

svém prvním startu dojel poslední, ale nic nevzdává. „Biatlon je krásný sport. Baví mě se na něj dívat a doma u něj jezdit na kole na тренаžéru. Rozhodně nic nebalím. Klidně přijmu roli průkopníka s tím, že budu jezdit na chvostu. Bylo by hezké se dostat na paralympiádu. A třeba tím někoho inspirovat,“ dodává první český parabiatlonista. ●

Karlovy Vary slaví čtvrtý titul v řadě, Olomouc je bronzová

Žraloci kousali, Karlovy Vary opět dominují lize.

Text: ADAM BAGAR, HOKEJ.CZ

Foto: DANIEL SEIFERT

Parahokejová liga má počtvrté v řadě stejného šampiona – Karlovy Vary, které ve finále zničily Pardubice 9:0 a 12:1! Hotovo už je i v sérii o třetí místo, Olomouc v Havířově navázala na domácí triumf 12:0 výhrou 3:2 v prodloužení a vrátila soupeři rok starý hořký konec sezony.

Loni bylo k vidění úplně totožné složení bojů o medaile. A na úvod kanonády

Karlovy Vary a Olomouce. Stejně jako letos tým však veškerá podobnost skončila.

Sharks se před rokem v odvetě nadřeli, tentokrát ale dominovali i v ní. Fan-tastickou sezonu zakončili v KV Aréně dvanáctibrankovou palbou a už počtvrté za sebou zaslouženě pozvedli pohár pro vítěze. Pardubice berou opět stříbro.

Hned šesti góly a třemi asistencemi se v zápase zaskvěl Filip Veselý, jen o dva body méně zaznamenal další autor hattricku Michal Geier (3 + 4) a hodně vidět byl i Radek Zelinka (2 + 4). Patrik

Sedláček za celou sérii inkasoval jen jednou z hole Bernarda Heringa.

Havířovu se loni po venkovním výbuchu podařilo doma urvat dvě výhry a bronzové medaile. Letos na ně ale druhý nejlepší celek po základní části nedosáhl, vyrovnanou druhou partii ztratil v závěru.

Olomouc těžila ze spolupráce Martina Žižlavského a Radka Jedličky. První jmenovaný na konci třetí třetiny vyrovnal a poslal utkání do prodloužení, které už po 54 sekundách rozsekl jeho parťák. Euforie bronzových hostujících Kohoutů mohla propuknout. ●

Rubrika vzniká ve spolupráci s Českým paralympijským výborem

www.paralympic.cz

**ČESKÝ PARALYMPIJSKÝ
VÝBOR**

Vážení a milí,

loňský rok byl v nadaci nabitý jedinečnými událostmi a setkáními s úžasnými a statečnými lidmi. Vyslechla jsem a přečetla spoustu příběhů, někdy plných emocí a bolestí, zároveň ale taky naplněných nezdolnou nadějí, optimismem a vírou v lepší zítřek. Občas jsem měla pocit, že se to snad ani nedá unést. Na druhou stranu nám v nadaci velmi pomáhá vědomí, že na to nikdy nejsme sami, že jsou to hlavně naši příznivci a dárci, kteří spolu s námi pomáhají lidem s handicapem. A my dobře víme, že bez nich by to nešlo. Nepochybuji, že mezi ně můžu počítat i vás, ať už držíte v ruce časopis Můžeš poprvé nebo jste jeho pravidelnými čtenáři.

Tolik tedy malé ohlédnutí, ale já se raději dívám dopředu. Minulost nezměníme, ale to, jak bude vypadat naše budoucnost, máme do jisté míry ve vlastních rukou. A my se přičiníme, aby se lidem s handicapem žilo lépe a spokojeněji. Jistě k tomu přispělo i letošní první zasedání Rady Konta Bariéry, která rozdělila víc než jeden a půl milionu korun mezi 56 žádostí. Peníze jako obvykle pomohou s pořízením běžných kompenzačních a rehabilitačních pomůcek, tedy mechanických vozíků, přídatných elektrických pohonů nebo kvalitních sluchadel. Doplatky u nich bývají opravdu vysoké, a tak se je snažíme prostřednictvím příspěvku trochu „zlevnit“. Pomoc ale směřuje také do organizací, které handicapovaným pomáhají. Přispěli jsme například na pořízení automobilu s bezbariérovou vestavbou pro vozíčkáře do speciální mateřské a základní školy, na rekondiční pobyt pro lidi s roztroušenou sklerózou nebo na pořízení zvukových knih pro nevidomé klienty krajské knihovny.

A v únoru jsme do zdárného konce došli i loňský ročník nadačního projektu Run and Help. Vzpomínáte si na jedenáctiletou Kačku a sedmnáctiletého Šimona, kteří nutně potřebovali sportovní protézy, aby mohli dělat to, co je baví? Tak už je mají! Ve spolupráci s firmou Ottobock jsme jim protézy oficiálně předali u nás v nadaci. Vášnivý rybář Šimon si tak už kamkoliv k řece nebo k rybníku dojde v pohodě sám a bez berlí, Kačenka usilovně zkouší vysněnou protézu, se kterou

hravě zvládne (nejen) své oblíbené stojky. Loňský ročník jsme tedy uzavřeli a už vyhlížíme ten letošní. Běháme zase od dubna do června a zapojit se mohou školy, firmy nebo party přátel. Výtěžek z dobrovolného startovního opět pomůže dětem či mladým lidem, kteří by se taky rádi rozběhli, ale jejich handicap jim to zatím nedovoluje. Jestli máte kolem sebe někoho, o kom víte, že by s námi rád běhal, dejte nám vědět a my ho rádi zapojíme!

A ještě se vrátím k loňským zářijovým povodním. Díky štědrosti velkých i malých dárců se na našem „povodňovém“ účtu sešlo úctyhodných pět milionů korun, které postupně rozdělujeme lidem zasaženým velkou vodou, samozřejmě v souladu se zaměřením Konta Bariéry. Šanci uspět se žádostí o finanční příspěvek na opravy zničených domů nebo nákup vybavení tak mají lidé s handicapem, senioři, jejich rodiny a pochopitelně i pečující organizace. V rámci povodňové sbírky jsme podpořili už několik desítek žádostí, maximální výše jednorázového příspěvku je 50 tisíc korun a stále ještě nějaké peníze zbývají. Žádosti proto přijímáme až do konce letošního dubna.

Děkujeme, že jste s námi byli minulý rok a že tu s námi budete i letos! ○

Vaše Jolana Voldánová
Jolana.Voldanova@bariery.cz

Vydává Spolek přátel Konta Bariéry ve spolupráci s Nadací Charty 77

Melantrichova 504/5
110 00 Praha 1
IČ: 62933833

Šéfredaktor:
Štěpán Beneš
e-mail: stepan.benes@muzes.cz

Redakce:
Radek Musílek
e-mail: radek.musilek@muzes.cz

Manažerka redakce:
Veronika Vojtková
e-mail: veronika.vojtkova@muzes.cz
Mobil: 723 026 881

Korektorka:
Martina Čechová

Adresa redakce:
Melantrichova 5, 110 00 Praha 1
Mobil: 725 208 298
Web: www.muzes.cz
E-mail: info@muzes.cz

Nevyžádané příspěvky se nevracejí.
ISSN 1213-8908

Registrováno Ministerstvem kultury:
MK ČR E 6622

Periodicita: 4× ročně.

Toto číslo vychází v březnu 2025.

Vychází za finanční podpory
Ministerstva zdravotnictví ČR.

Art director:
Jiří Bušek

Grafická úprava a sazba:
Jan Bělovský

Tisk:
Grafotechna Print, s. r. o.,
Lýskova 1594/33, Praha-Stodůlky

Rozesílá:
Post Optimal s.r

ZNOVU VYDÁVÁME OBLÍBENÝ ČASOPIS MŮŽEŠ

Najdete v něm informace a rady z oblasti sociálních a zdravotních služeb, informace o nových pomůckách, o novinkách ve zdravotnictví a v občanské společnosti. Hodně se dozvíte i o práci Konta Bariéry, o zajímavých osudech klientů.

Bezplatně můžete časopis dostávat až do své schránky, jednoduše si o něj napište do redakce na info@muzes.cz.

Pokud se vám obsah bude líbit a rozhodnete se naši práci podpořit, můžete přispět formou jednorázové DMS ve tvaru **DMS KONTOBARIERY 30, DMS KONTOBARIERY 90** nebo **DMS KONTOBARIERY 190** na telefonní číslo 87777 nebo přispět jakoukoliv finanční částkou přímo na účet Konta Bariéry č. ú. 17 111 444 / 5500 s variabilním symbolem 62933. **Děkujeme!**

Nové číslo vyjde každého čtvrt roku.

K|o|n|t|o|B|a|r|i|é|r|y

Hledá se
nos

Nejlepší nos je ten,
který pomáhá
Staňte se dárcem i vy.

